

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Teele Tohver

**AEGLASE TURISMI SIHTKOHA
ARENDAMISE VÕIMALUSED KOHILA
VALLA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja: Inna Bentsalo

Pärnu 2025

Soovitan suunata kaitsmisele

(allkirjastatud digitaalselt)

Inna Bentsalo

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht

(allkirjastatud digitaalselt)

Aime Vilgas

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Teele Tohver

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Aeglase turismi ja sihtkoha arendamise teoreetilised käsitlused.....	7
1.1. Aeglase turismi kontseptsioon ja olulisus sihtkoha arendamisel	7
1.2. Sihtkoha arendamine aeglase turismi kontseptsioonist lähtuvalt	12
2. Uuring aeglase turismi sihtkoha arenguvõimaluste kohta Kohila vallas	18
2.1. Ülevaade Kohila vallast turismi sihtkohana.....	18
2.2. Uuringu kirjeldus, meetod ja korraldus	20
2.3. Uuringu tulemused ja analüüs	25
2.3.1. Arusaamad ja väärtused	25
2.3.2. Valmisolek ja kogemused	27
2.3.3. Takistused ja piirangud	29
2.3.4. Avatus ja huvi	31
2.3.5. Vajadused ja arenguvõimalused.....	32
2.4. Järeldused ja ettepanekud aeglase turismi sihtkoha arendamise võimaluste kohta Kohila vallas	33
Kokkuvõte	38
Viidatud allikad	41
Lisad.....	46
Lisa 1. Uuringus osalemise sissejuhatus	46
Lisa 2. Intervjuu küsimused	47
Lisa 3. Teemapuu	49
Summary	50

SISSEJUHATUS

Turismivaldkonnas on kasvanud tähelepanu säästlikkusele ja keskkonnamõjude vähendamisele. Sellest hoolimata on turismiga seotud negatiivsed keskkonnamõjud jätkuvalt suurenenud. (Hall, 2009, lk 46–47) Kiire elutempo, kliimamuutused ja loodusressursside vähenemine on toonud esile vajaduse uute reisimisvormide järele, mis oleksid tasakaalus nii inimeste heaolu, kui keskkonna säilitamisega. Üheks selliseks reisimise suunaks on aeglane turism. See rõhutab reisimise kvaliteeti, kohalike eluviiside kogemist, keskkonnasõbralikkust ning sügavat seotust sihtkohaga. (Caffyn, 2012; Dickinson & Lumsdon, 2010; Guiver *et al.*, 2016)

Viimase kümnendi jooksul on aeglane turism kogunud hoogu ja jätkab kasvamist. Dickinsoni ja Lumsdoni (2010, lk. 1) sõnul iseloomustavad aeglast turismi lühikesed vahemaad, keskkonnasäästlik tarbimine ja kogemuskeskne lähenemine reisimisele. Kui võrrelda sageli stereotüüpseid arusaamu traditsioonilisest turismist, siis aeglane turism tähendab kauem paigas viibimist, kohalike inimestega suhtlemist, ajaloo ja kultuuri tundmaõppimist ning püüdlemist "elada" samamoodi nagu kohalikud elanikud. Rõhk on kohaliku kultuuri sisseelamisel, selle omaksvõtmisel kohaliku toidu ja joogi tarbimise kaudu, mis viib tähendusliku ja meeldejääva puhkusekogemiseni. (Guiver *et al.*, 2016, lk. 27) Oh jt (2016, lk. 206) kirjeldavad aeglase turismi eesmärkidenä vaimset ja füüsilist taastumist ning tähenduslike sidemete loomist sihtkoha ja kohaliku eluga.

Aeglane turism on osa laiemast jätkusuutliku turismi arengust, mille keskmes on nii turistide väärtused kui kogukondade huvid. Euroopa Komisjoni tellitud uuringus selgus, et 82% Euroopa Liidu kodanikest on valmis kohandama oma reisiharjumusi säästlikumaks. 42% reisiks meelsasti väljaspool kõrghooaega ning 41% valiks vähem külastatud sihtkohti. (European Commission, 2021) Aeglase turismi kontseptsioon on seotud jätkusuutlike reisipraktikatega, mis hõlmavad endas keskkonnateadlikke ja

sotsiaalselt vastutustundlikke reisimise tavasid (Guiver *et al.*, 2016; Klarin *et al.*, 2023; Oh *et al.*, 2016).

Eesti riiklik turismistrateegia toob aeglase turismi esile kui ühe olulisema arengusuuna, nimetades selle üheks seitsmest turismivaldkonda kujundavast megatrendist. Arengustrateegias „*Turismi pikk vaade 2025–2035*“ tuuakse välja Eesti kui aeglase turismi sihtkoha tugevustena digitaristu, rahulik elukeskkond, kaugtöö tegemise võimalused ning hea ligipääsetavus rongi või laevaga. Turismitrendide hulgas on mainitud ka huvitavate ja unikaalsete sihtkohtade avastamine, kus ei ole massiturismi. Lisaks on välja toodud, et kliimamuutused muudavad turistide sihtkoha eelistusi Euroopas, millega seoses toimub laeva ja rongisõidu kaugusel olevate sihtkohtadele Eesti atraktiivsuse kasv. (Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium, 2024, lk 7)

Aeglase turismi arendamine on asjakohane maapiirkondades, kus see võib toetada piirkonna sotsiaalset ja majanduslikku arengut. Pikem peatumine, kohalike teenuste kasutamine ja kohalikust toorainest valmistatud toodete tarbimine aitavad tugevdada kohalikku ettevõtlust ja kultuuri (Fusté-Forné *et al.*, 2021; Ibănescu *et al.*, 2018). Toetades keskkonnasõbralikke reisipraktikaid vähendab aeglane turism sihtkoha koormust. (Caffyn, 2012, lk 77–78) Fusté-Forné jt. (2021, lk 2004) rõhutavad, et aeglased reisijad otsivad tähenduslikke kokkupuuteid kohaliku kultuuriga ning turistide huvi kohalike toodete vastu suurendab piirkondlike talunike ja käsitöölise müüki, tugevdades sel viisil kohalikku majandust.

Kohila vald asub Rapla maakonna põhjaosas. Kogu maakonda hõlmav „*Raplamaa arengustrateegia 2035+*” märgib, et piirkonnal on kahtlemata potentsiaali turismi- ja puhkusepiirkonnana, kuid seal puuduvad „säravad“ turismiobjektid (tegevusturism, sündmusturism, kultuuriturism jne) (Raplamaa Omavalitsuste Liit, 2022, lk 49). Probleemiks on piirkonna vähene tuntus turismisihtkohana. Raplamaa ei ole tuntud ei negatiivses ega positiivses võtmes, vaid sageli ei teata sellest üldse. Kohila valla arengukava toob omakorda esile, et vaatamata looduslikele ja kultuurilistele eeldustele on valla turismpotentsiaal jäänud suures osas siiani kasutamata. Turismi arengut pärssivad muuhulgas majutuskohtade nappus, koostöö vähesus turismiettevõtjate vahel ning selge strateegia puudumine (Kohila Vallavalitsus, 2012, lk 48–49).

Kohila valla kogukonna hoiakud ja valmisolek aeglase turismi vastuvõtmiseks on ebaselged ning samuti puuduvad andmed selle kohta, millised võiksid olla võimalused aeglasele reisijale. Ei ole teada ka kuivõrd oleks kohalikud inimesed ja ettevõtjad valmis aeglaseid reisijaid vastu võtma. Teadmatus võib takistada aeglase turismi sihipärasest ja jätkusuutlikku arendamist piirkonnas, millel on selleks eeldused (nt loodus, vaikus, tugev kogukond, toetav infrastruktuur). Seetõttu on mõistlik välja selgitada, kuidas Kohila valla turismiettevõtteid ja kogukond on valmis aeglast turismi toetama ning milliseid arenguvõimalusi see valdkond võib pakkuda.

Lõputöö eesmärk on selgitada välja kohaliku kogukonna (sh turismiettevõtete) hoiakud ja valmisolek võõrustada aeglast reisijat ning uuringu tulemustest lähtuvalt teha asjaosalistele ettepanekud aeglasele reisijale suunatud sihtkoha arendamiseks. Töö koosneb teoreetilisest ja empiirilise osast ning lõppeb järelduste ja ettepanekutega.

Uurimisküsimus on: milline on Kohila valla kogukonna (sh ettevõtete) valmisolek ja hoiakud võõrustada aeglast reisijat?

Töö empiirilises osas selgitatakse esmalt välja kohalike turismiettevõtete veebilehtede sisu analüüsid Kohila valla hetkeolukord aeglase reisija sihtkohana. Seejärel viiakse läbi kvalitatiivne uuring ja poolstruktureeritud intervjuud kogukonna esindajatega. Poolstruktureeritud intervjuu eesmärk on avada sügavamalt kohaliku kogukonna mõtteid Kohila vallast kui kaasaegsest turismisihtkohast. Töö empiirilises osas käsitletakse aeglase reisimise ja aeglase turismi mõisteid koos.

Saadud tulemusi analüüsid koostab autor ülevaate hetkeolukorrast ja kogukonna hoiakutest Kohila valla kui aeglase reisija sihtkoha kohta. Seejärel esitab autor järeldused ja ettepanekud Kohila valla kui aeglase turismi sihtkoha perspektiivi ja arenguvõimaluste kohta.

1. AEGLASE TURISMI JA SIHTKOHA ARENDAMISE TEOREETILISED KÄSITLUSED

1.1. Aeglase turismi kontseptsioon ja olulisus sihtkoha arendamisel

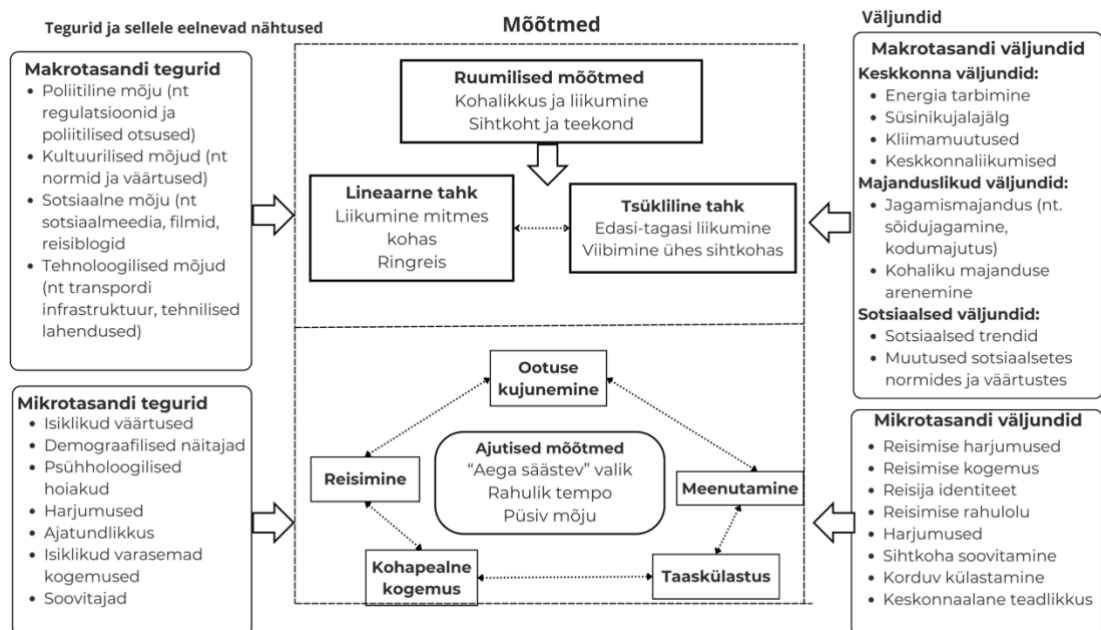
Jätksuutlikku majandamist toetavad turismitrendid võiksid olla pikaajalise edu võti nii kogukondadele kui ettevõtetele. Käesolev peatükk annab ülevaate aeglase turismi ja aeglase reisimise mõistete erisusest ning avab aeglase turismi eesmärged ja väärtusi. Tuuakse välja erinevused traditsioonilise turismiga ning analüüsitakse teooria ja praktika lahknevusi. Eraldi tähelepanu pööratakse keskkonna ja kogukonna rollile aeglase turismi käsitlustes.

Aeglase turismi ja aeglase reisimise mõisted on ajas arenevad ja kohati segadust tekitavad ning see raskendab ühtse teoreetilise raamistikku kujundamist (Klarin *et al.*, 2023, lk 11; Lumsdon & McGrath, 2011, lk 274). Kuigi sageli käsitletakse neid mõisteid koos, tuuakse aeglase reisimise kontseptsiooni käsitlevates allikates välja aeglase reisimise ja aeglase turismi erinevat tähendust. Conway ja Timms (2012, lk 71–73) käsitlevad aeglast reisimist kui reisimise viisi, mille peamine eesmärk on suunatud keskkonnamõju vähendamisele. See käsitlus eeldab väikese keskkonnamõjuga transpordi võimalusi ja infrastruktuuri olemasolu, mis seab aeglasele reisimisele geograafilised piirangud. Aeglane turism on aga nende käsitluses laiem ja terviklikuma tähendusega, hõlmates ulatuslikku kogemust, mis hõlmab nii kohaliku kogukonna kaasamist kui ka säästva turismi põhimõtteid. Dickinson jt. (2011, lk 282–294) rõhutavad, et aeglase turismi puhul on oluline teekond kui sihtkohas viibimine, mis võimaldab sügavat seotust paigaga ning kohaliku kultuuri ja kogukonnaga.

Tuginedes kontseptuaalsele raamistikule, võib aeglase turismi uurimissuunad jagada neljaks:

- jätkusuutlikkus ja aeglane reisimine, mille fookus on madala süsinikujalajäljega transport, kohalike ressursside teadlik kasutamine ja keskkonnamõjude minimeerimine;
- sotsiaalsed aspektid ja aeglane turism, mille keskmes on kultuuripärand, kohaliku kogukonna kaasamine ja sotsiaalsed hüved;
- aeglane elustiil ja Cittaslow liikumine, mille fookus on aeglase elamise filosoofia rakendamine linnaelu ja turismi planeerimisel;
- turistide perspektiiv, mille fookuses on turistide käitumine, ootused ja rahulolu aeglase turismi kogemustega. (Klarin *et al.*, 2023, lk 5–6)

Saadud tulemuste põhjal loodi aeglase turismi ja reisimise uurimiseks mudel, mis selgitab aeglase turismi tegureid, protsesse ja võimalikke tulemusi. Aeglase turismi raamistik on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1. Aeglase turismi uurimise sisuline raamistik. Allikas: Klarin *et al.*, 2023, lk 10

Oluline aeglase turismiga seonduv märksõna, mida tuuakse välja erinevates uuringutes, on vastandumine massiturismile. Guiver ja McGrath (2016, lk 31–32) analüüsisid aeglase turismi mõistet ja sellega seotud diskursusi akadeemilises kirjanduses ja turismi veebilehtedel. Ilmnes turisti kogemuse keskne roll aeglase turismi käsitlustes. Rõhutatakse reisija vajadusi ja kogemusi, eesmärgiga pakkuda tähendusrikkamat ja

rahuldavamad puhkust võrreldes massturismiga. Enamik kasudest on suunatud reisijale (nt lõõgastumine, sügavam kultuuriline mõistmine) ning sihtkoha ja kogukonna kasud on pigem esitatud kõrvalmõjudena. Sarnaselt Dickinson ja Lumsdoni (2010, lk 191) käsitlesele väljendus aeglase turismi kontseptsiooni mõistmine vastandumises massiturismile ning kohaliku toidu, joogi ja traditsioonide oluliseks pidamises.

Guiver ja McGrath (2016, lk 32) sõnul tähendab aeglane turism sügavamad seotust kohaliku elu ja kultuuriga, vastandudes massturismi pinnapealsele ja stressirohkele olemusele. Kiire reisimisviis võib toimida kui „aja kokkuhoiu” valik, samas kui aeglane reisimisviis on pigem „aja nautimise” valik (Dickinson & Peeters, 2014, lk. 17). Aeglane reisimine on reisimise mõtestamise viis, mis erineb põhimõtteliselt tavapärasest, tempokast ja tarbimisest lähtuvast lähenemisest (Oh *et al.*, 2016, lk 210). Samas ei välista aeglane ja kiire reisimine teineteist, kuna sama reisi jooksul võivad reisijad kasutada mõlemat lähenemist, sõltuvalt olukorrast ja eesmärkidest. Aeglast turismi nähakse pigem teadliku valikuna, mitte kindla reisimise liigina. Traditsioonilise turismi ja aeglase turismi peamised erinevused on välja toodud järgnevas tabelis:

Tabel 2. Traditsioonilise turismi ja aeglase turismi erinevused Dickinson ja Lumsdon järgi

<i>Traditsiooniline turism</i>	<i>Aeglane turism</i>
Kiire transport sihtkohta	Aeglane liikumine sihtkohta
Transpordivahenditena domineerivad lennukid ja autod	Laiem valik transpordivahendeid sh buss, rong
Ressursimahukas	Ressursisäästlik
Reisi teekond ei ole osa reisikogemusest	Reisiteekond kuulub reisikogemuse alla
Tihedam reisimine	Pikem peatumine
Paljude turismiatraktsioonidega tutvumine	Kohaliku kogukonna kogemine
Kõrge süsiniku jalajälg	Madal süsiniku jalajälg
Kaubastumine	Differentseerimine
Standardiseeritud kontseptsioonid	Väiketootjate ja kohalike poolt pakutavad tooted ja teenused

Allikas: Dickinson ja Lumsdon, 2010, lk 191

Guiveri ja McGrathi (2016, lk 31) sõnul pakub aeglane turism külastajatele sügavamad sidet paigaga, rõhutades kohaliku elu kogemist võrreldes massturismi pealiskaudsusega. Selle keskmes on püüdlus kohalikku eluviisi mõista ja selles osaleda. Erilist tähelepanu

pööratakse kohaliku elu kogemisele toidu ja joogi kaudu, mis aitab luua sügavama ja tähenduslikuma puhkuseelamuse. Aeglase turismi liikumise juured pärinevad 1980. aastate aeglase toidu liikumisest, keskendudes kohalikule kogemusele, keskkonnale ja elukvaliteedile (Dickinson & Lumsdon, 2010, lk 1). Varasemalt olid aeglase reisimise eelkäijad näiteks palverännakud ja kultuurilised või romantilised rännakud, mis keskendusid teekonna kogemisele (Dickinson *et al.*, 2011, lk 283).

Aeglase turismi eesmärkideks on elujõu taastamine, enese rikastamine (Oh *et al.*, 2016, lk 210) ning pakkuda tähenduslikke kogemusi, mis toetavad elujõu taastamist, enese rikastamist ning sügavate sidemete loomist sihtkohaga (Caffyn, 2012, lk 77–78). Guiver ja McGrath (2016, lk 11) toovad välja vastuolu, kus akadeemiline kirjandus rõhutab enam aeglase reisimisega seonduvalt jätkusuutlikkuse ja sihtkohtade heaolu aspekte, kuid kommertsallikad, näiteks veebilehed, keskenduvad pigem turisti isiklikele kasudele ja elamustele, püüdes müüa aeglast turismi kui luksuslikku ja ainulaadset kogemust.

Lee jt. (2024, lk 1158) uurisid aeglase reisija emotsioone, kaasatust ja heaolu ning töötasid välja aeglase turismi kogemuse mõõtmete skaala. Aeglase turismi kogemuse skaala ehk STE (ingl. k. *slow tourism experience*) mõõtmiseks koostatud mudel koosneb kolmest mõõtmest: aeglustamine (*deceleration*), sukeldumine (*immersion*) ja eneseanalüüs (*self-reflection*). Uuringu tulemused näitasid, et STE suurendab turistide positiivseid emotsioone, kaasatust sihtkohta ning tõstab subjektiivset heaolu, pakkudes sügavamat rahulolu ja sidet külastatava paigaga. Meeste puhul avaldab aeglase turismi kogemus otsest mõju heaolule. Naiste puhul toimub see mõju kaudselt läbi kaasatuse sihtkohaga, mis toob esile aktiivse osalemise ja kogukonnaga ühenduse loomise olulisust.

Kõikides käsitletavates uuringutes on aeglane turism ja reisimine seotud suurel või vähemal määral keskkonnahoidliku reisimisega. Kui reisijate motivatsioonist lähtuvalt on varasemates uuringutes keskkonnahoid sageli olnud sekundaarne motivatsioon (Dickinson & Lumsdon, 2010, lk 132), siis hiljuti läbi viidud turistide motivatsiooni käsitlevas uuringus (Tsegaw, 2023, lk 49–51) on keskkonnahoidlik reisimine kui aeglase reisimise motivatsioon rahvusvaheliste turistide seas esile tõusnud tegur. Uurides aeglase reisimise motivatsioonitegureid, on Dickinson jt. (2011, lk 288) eristanud kahte aeglase reisija tüüpi. „Karmid aeglased reisijad“ väldivad täielikult lennu- ja autotransporti,

juhindudes keskkonnahoidlikest põhimõtetest. „Pehmed aeglased reisijad“ eelistavad aeglasemat reisimist pigem kogemuste ja mugavuse tõttu, kuid jätkavad teatud määral lennukite ja autode kasutamist. Keskkonnateadlikkus on oluline motivaator, kuid mitte alati määrav (Dickinson *et al.*, 2011, lk 288). Mõned sihtkohad (nt saared, perifeersed alad) võivad aeglast turismi rakendada raskemini, kuna sõltuvad suuremal määral kaugematest reisijatest ja lennuühendusest (Caffyn, 2012, lk 78).

Reisijate käitumise mõistmiseks on oluline uurida, mis neid aeglase turismi puhul tegutsema motiveerib. Aeglase turismi kontekstis on leitud, et aeglast turisti mõjutavad peamiselt 7 olulist faktorit, milleks on: lõõgastumine, enesepeegeldus ja avastamine, põgenemine, uudsuse otsimine, keskkonnahoid ja sotsiaalne suhtlus. (Özdemir & Çelebi, 2018, lk 549) Nendest enamus on sisemised faktorid, mis ei sõltu sihtkohast, vaid reisija isiklikest eesmärkidest ja emotsioonidest. Ilmnes, et keskkonnahoid ja sotsiaalne suhtlus, mida varasemad motivatsiooni käsitlevad uurimused pole aeglase turismi kontekstis käsitletud, on aeglase turismi puhul eraldiseisvad motivatsioonifaktorid. Oh jt (2016 lk. 209) toovad välja oma uurimustöös, et aeglase turismi peamine motivatsioon on lõõgastus, enesepeegeldus, rutiinist põgenemine, uudsuse otsimine, kaasatus ja avastamine. Need faktorid sarnanevad üldise reisimise motivatsiooniga, kuid aeglase turismi puhul pannakse rohkem rõhku reisimise tempole ja sügavamale seotusele kogemusega.

Korduvkülastamise kavatsust mõjutavad aeglase turismi kontekstis turisti üldine rahulolu ja keskkonnarahulolu ehk sihtkoha keskkonnatingimused, puhtus, säästvad tavad ja loodus. Turisti rahulolu ja keskkonnarahulolu mõjutavad oluliselt korduvkülastamise kavatsust. Positiivne hoiak suurendab korduvkülastamise tõenäosust, kuid võib negatiivselt mõjutada rahulolu, kui ootused osutuvad tegelikkusest kõrgemaks. (Baghirov *et al.*, 2023, lk 4) Aeglase turismi eesmärkide, näiteks vaimse ja füüsilise taastumise ning enesearengu saavutamise, suurendab reisijate rahulolu, soovi sihtkohta naasta ja seda ka teistele soovitada (Oh *et al.*, 2016, lk 215).

Lisaks akadeemilistele käsitlustele on oluline vaadata, kuidas aeglast turismi tajutakse ja kujundatakse praktikas. Reisiblogijaid uurides (Manthiou *et al.*, 2022, lk 7–9) ilmnisid mõningased aeglase turismi kontseptsioonide ja praktikate vahelised lüngad. Uuringu eesmärk oli selgitada aeglase turismi mõistet, vähendada kontseptuaalsete käsitluste

puudujääke ning tuvastada lüngad teooria ja praktika vahel. Leiti palju varasemates töödes tõstatatud aspekte, nagu aeglase turismi rõhuasetus jätkusuutlikkusele, kohaliku kultuuri austamisele ja autentsetele kogemustele, kuid lisandusid varem vähe uuritud elemendid, näiteks paindlikkus, hetkes elamise rõhutamine ja väärtuse tajumine. Sarnaselt reisiblogijaid kajastavas uuringus ilmnenu lünkadele kontseptsiooni ja praktikate vahel, tulid erinevused välja ka sotsiaalmeedia kasutajate poolt aeglase turismi kajastamisel. Peamiselt Instagrami kasutajaid uurinud ja analüüsinud Le Busque jt. (2022, lk 7) leidsid, et aeglast turismi seostatakse peamiselt Euroopas asuvate sihtkohtadega. Uuringus analüüsiti 600 kasutaja loodud fotot, millel oli kasutatud märksõna *#slowtourism*. Loodusmaastikud ja arhitektuur olid enim kujutatud aeglase turismiga seonduvad kategooriad, samal ajal kui kulinaarsed elemendid ja kunst olid esindatud vähem kui 10% piltidest, vaatamata nende tähtsusele aeglase turismi käsitlustes.

Aeglane turism on kujunenud kaasaegses turismiteoorias ja -praktikates oluliseks alternatiiviks massturismile. Aeglane turism rõhutab keskkonnahoidlikkust, kohaliku kogukonna kaasamist ning sügavamat seotust sihtkoha ja kogemustega. Peatükis käsitleti aeglase turismi ja aeglase reisimise mõistete eristamist, teoreetilist raamistikku, uurimissuundi ning eesmärgi ja väärtusi. Vaadeldi aeglase turismi erinevusi traditsioonilise turismiga, reisijate motivatsioonitegureid ja teooria-praktika lahknevusi, rõhutades keskkonna ja kogukonna rolli. Järgmises peatükis keskendutakse sihtkoha arendamise võimalustele, lähtudes aeglase turismi põhimõtetest.

1.2. Sihtkoha arendamine aeglase turismi kontseptsioonist lähtuvalt

Aeglane turism pakub alternatiivi massiturismile, keskendudes kohalike ressursside säästlikule kasutamisele, kogukonna kaasamisele ja autentsete elamuste pakkumisele. Käesolev peatükk käsitleb turismisihtkoha arendamist aeglase turismi kontseptsioonist lähtuvalt. Peatükis antakse ülevaade turismisihtkohtade käsitlustest ja arengumudelitest, mis aitavad mõista aeglase turismi rakendamist. Käsitletakse kohalike kogukondade rolli ja väljakutseid, mis kaasnevad aeglase turismi põhimõtete rakendamisega. Samuti peatutakse autentsete kogemuste ja jätkusuutlikkuse tähtsusel turismi arendamisel.

Turismisihtkoha elutsükli (TALC) mudel, mille Butler (2009, lk 247) pakkus esmakordselt välja 1980. aastal, loob raamistikku turismisihtkoha arenguetappide mõistmiseks. Kuigi mudelit on kritiseeritud üldistavaks ja väliseid tegureid alahindavaks, võimaldab see määratleda, millises arengutsükli etapis piirkond hetkel paikneb. Leiperi (2000, lk 364–368) käsitlus sihtkohast kui avatud ja paindlikust süsteemist pakub väärtuslikku raamistikku turismisihtkoha mõistmiseks ja arendamiseks. Selline käsitlus aitab mõista, kuidas erinevad osapooled üksteisega seotud on ja kuidas nende omavaheline suhtlus võib mõjutada sihtkoha jätkusuutlikkust ja edukust. See lähenemine on oluline aeglase turismi arendamisel, kus rõhk on kogukonna kaasamisel ja ressurside hoolikal ning jätkusuutlikul kasutamisel. Sidusrühmade teooria rakendamine kinnitab, et kohalike elanike osalus ja rahulolu on turismi jätkusuutlikkuse võti (Song *et al.*, 2021, lk 2–3).

Eksistentsiaalse autentsuse mõiste turismiteooriasse tõi Wang (1999, lk 351–353) eristades seda objektiivsest ja konstrueeritud autentsusest. Eksistentsiaalne autentsus ei sõltu turismiobjekti omadustest, vaid kujuneb turisti isikliku kogemuse ja sisemise seisundi kaudu. See tuleneb eelkõige inimese isiklikust tunnetusest kogemuse jooksul ja milliseid tähendusi ta kogemusele omistab. Aeglase turismi käsitlustes rõhutatakse autentseid elamusi, mis on turisti jaoks eristuvad ja vastanduvad tavapärasele standardiseeritud turismile (Dickinson & Lumsdon, 2010; Oh *et al.*, 2016; Valls *et al.*, 2019). Uurides autentsuse ja koha seotuse rolli aeglases turismi ilmneb, et aeglane turism pakub turistidele võimalust kogeda autentsust mitmel tasandil – alates objektiivsetest ja nähtavatest omadustest kuni sügavate, eksistentsiaalsete kogemusteni. Eksistentsiaalne autentsus on osutunud kõige olulisemaks aspektiks, mis ühendab turisti sisemise rahulolu ja sihtkoha unikaalsuse. (Shang *et al.*, 2020, lk 7)

Uurides võimalusi ja väljakutsed, et kasutada aeglase filosoofia ideid turismi arendamisel Lätis turismiteenuste pakkujate poolt ilmnes, et aeglase turismi arendamise võimalused hõlmavad kohalike ressurside kasutamist, koostöö suurendamist ja mitmekesiste kogemuste pakkumist turistidele. Peamisteks väljakutseteks on aga madal majanduslik tasuvus teenusepakkujatele, puudulik infrastruktuur (näiteks transport ja teave) ning kontseptsiooni erinevad tõlgendused, mis takistavad ühtset rakendamist. Uuring toob esile, et aeglase filosoofia rakendamine turismi arendamisel on Lätis võimalik, kuid seda

piiravad infrastruktuuri puudulikkus, madal teadlikkus ja kontseptsiooni ebaselged tõlgendused. (Serdane, 2020, lk 301–306) Ka teaduskirjandust analüüsid on selgunud, et valdkond on killustunud ja uuringud keskenduvad sageli kas mikro- või makrotasandile ning puudub ühtne definitsioon aeglase turismi ja reisimise mõistetest (Klarin *et al.*, 2023, lk 5).

Kogukonna turismiettevõtjate hoiakuid ja valmisolekut aeglase turismi praktikate rakendamiseks on uurinud näiteks Valls jt. (2019, lk 4–5). Uuringus leiti, et kuigi ettevõtjad ei kasuta oma tegevustes otseselt aeglase turismi mõistet, on nad valmis selle põhimõtteid omaks võtma. Ettevõtjad hindasid kohalikke ressursse ja kultuurilist eripära ning uskusid, et jätkusuutlikkus ja autentsete kogemuste pakkumine suurendavad turistide rahulolu ning valmisolekut maksta parema kogemuse eest. Siiski ei maininud osa uuringus osalevatest ettevõtjatest aeglase turismi väärtusi otseselt oma ärimudelites, mis võib viidata teadmiste ja teadlikkuse puudumisele. Piiratud arusaam aeglase turismi mõistetest võib mõjutada nende valmisolekut muuta oma praktikaid.

Ettevõtjate kõrval mõjutavad aeglase turismi rakendamist otseselt ka kohalike elanike hoiakud. Kogukonna üldiste hoiakute uurimisel ilmneb elanike suhtumise muutumine aja jooksul. Algaasis suhtutakse turismi positiivselt, kuid hiljem kujunevad välja negatiivsed mõjud. Positiivsena tajutakse elanike suurenenud töövõimalusi, sissetulekuid ja kohaliku majanduse elavdamist, samuti maa rentimise võimalusi, ettevõtluse arengut ja paremaid tingimusi. Levinud probleemidena tuuakse välja majanduskasu ebavõrdne jaotus, suurenenud hinnad, elukeskkonna halvenemine ja rahu kaotamine piirkonnas. (Song *et al.*, 2021, lk 10–11) Sellised muutused mõjutavad otseselt kohaliku kogukonna valmisolekut turismi pikaajaliselt toetada.

Uuritud on ka ungarlaste hoiakuid aeglase turismi erinevate elementide suhtes. Ernszt ja Martoni (2021, lk 300–303) uuringu eesmärk oli välja selgitada ungarlaste hoiakud ja suhtumine aeglase turismi põhimõtetesse. Analüüsi demograafiliste tegurite, nagu näiteks vanus, mõju nende hoiakutele. Nad keskendusid aeglase turismi kui massiturismi vastandina pakutava alternatiivse turismikontseptsiooni legitiimsuse ja aktuaalsuse analüüsile. Uuringus osalejatele olid kõige olulisemad lokaalsed aspektid, näiteks kohaliku kultuuri ja traditsioonide tundmaõppimine, kohalike toodete ostmine ning kohalike elanikega suhtlemine. Vähem tähtsaks peeti spirituaalseid kogemusi ja

personaliseeritud teenuseid reisiridel ning ainult väike osa pidas tähtsaks keskkonnasõbralike transpordiviiside kasutamist või ülerahvastatud turismisihtkohtade vältimist. Varasemad uuringud (Lumsdon & McGrath, 2011; Pécsek, 2021) rõhutavad sarnaseid trende, kus lokaalsus ja autentsus on aeglase turismi keskmes, kuid säästlikkus ja spirituaalsed aspektid ei ole alati turistide jaoks prioriteetsed.

Kuigi aeglane turism on inspireerinud uusi ärimudeleid, on selle majanduslikku mõju keeruline kvantifitseerida, kuna tegemist on areneva turuga. Siiski on eristatud ettevõtete loomise ning sellest tulenevalt aeglase turismi sihtkohtade jõukuse ja töökohtade tekkimises kuut valdkonda:

- aeglase turismi kaudu tekkinud uued ettevõtted, näiteks turud, muuseumid, infopunktid, kohtumisaigad, kohalike toodete töötlemiseks ette nähtud kohad, vähem tuntud külastuste laiendamine ja kohaliku kultuuri edendamine;
- tekivad uued majutusasutused, restoranid ja toitlustusteenuste pakkujad, giiditeenuste pakkujad, tõlkimisteenused, transporditeenused;
- keskkonnapoliitika areng maastiku, pärandi, roheline transpordi, taaskasutuse ja ringmajanduse valdkonnas;
- hooajavälised turismiperioodid, kuna aeglane turism ei sõltu nii tugevalt ilmastikust ega tavapärasest hooaegadest;
- loomingut väärtustav ettevõtetus;
- üldine tehnoloogia areng. (Valls *et al.*, 2019, lk 14–15)

Caffyn (2012, lk 77–80) on uurinud võimalusi, kuidas rakendada aeglase turismi praktikaid turismisihtkohtades ja ettevõtetes. Uuringust ilmnisid mitmed praktilised soovitusel, mis aitavad sihtkohtadel ja turismiettevõtetel parandada külastajakogemust ning edendada jätkusuutlikku turismi. Esiteks tuleks julgustada külastajaid valima aeglasemaid transpordiviise, mis võimaldavad neil sügavamalt kogeda sihtkoha loodust ja atmosfääri, vähendades samal ajal keskkonnamõju. Samuti on oluline rõhutada kohaliku toidu, käsitöö ja kultuurisündmuste väärtust, sest need aitavad luua autentseid elamusi ja toetavad kohalikke kogukondi. Lisaks peaksid turismisihtkohad keskenduma rahuliku ja tasakaalustatud keskkonna loomisele, mis soodustab lõõgastumist ja teadlikumat kogemust. Kohaliku toidu pakkumise väärtust on rõhutanud ka Fusté-Forné

jt. (2021, lk 1996), leides, et kohaliku toidu pakkumist saab esile tuua, et luua autentsemaid aeglase turismi kogemusi.

Kogukonnapõhist turismi on käsitletud võimsa vahendina säästva arengu eesmärkide saavutamiseks, kuna see integreerib majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaalased mõõtmed. Kogukonnapõhise turismi puhul CBT edendatakse kohalike ressursside säästlikku kasutamist, kultuuripärandi säilitamist ja ühiskonna kaasamist. See pakub sihtkohale kestlikku arengut ja majanduslikku kasvupotentsiaali. (Abreu *et al.*, 2024, lk 2–4) Kohalike kogukondade roll aeglase turismi rakendamisel on märkimisväärne. Aeglase turismi õnnestumiseks on hädavajalik kohalike sidusrühmade kaasamine, nagu külalistemajade pidajad, hommikusöögimajutuste omanikud, looduse giidid, kohalike majutusasutuste töötajad, kohalikud transporditeenuste pakkujad, kalurid ja agroturismi ettevõtted. Kohalikud kogukonnad peaksid olema osa aeglase turismi kogemusest ja selle arendamisest samavõrd, kui turistid, kes naudivad oma puhkehetki. (Conway & Timms, 2012, lk 75–76)

Lisaks eeltoodule on Guiver ja McGrath (2016, lk 15–16) toonud välja, et kohalik toit, jook ja traditsioonid mängivad olulist rolli aeglase turismi kogemuses ning kohapeal toodetud ja tarbitud ressursid aitavad tugevdada kogukonna identiteeti ja majandust. Kultuuriliste ja kogukondlike väärtuste kogemine tekitab turistides positiivseid emotsioone, nagu rahulolu ja elevus, mis omakorda tugevdasid nende kavatsust sihtkohta uuesti külastada ja seda teistele soovitada (Tu *et al.*, 2022, lk 9). Dickinson ja Peeters (2014, lk 17) sõnul on aeglane turism seotud „aja nautimisega“, mitte selle säästmisega.

Eelnevat täiendades võib aeglase turismi põhimõtteid siduda Cittaslow liikumisega. See on 1999. aastal Itaalias alguse saanud rahvusvaheline liikumine, mille eesmärk on parandada elukvaliteeti väikelinnades, edendades kohalike toodete tarbimist, keskkonnasäästlikke praktikaid ja aeglast elutempot. Aeglase linna kontseptsiooni kasutatakse turunduses, et meelitada turiste, kes otsivad autentset ja rahulikku kogemust. Cittaslow tiitel suurendab sihtkoha nähtavust, rõhutab kohalike toodete ja kultuuri väärtust ning toetab säästvat arengut. Sellised sihtkohad köidavad külastajaid, kes on valmis kauem viibima ja rohkem kulutama, aidates tugevdada kohaliku kogukonna identiteeti ja majandust. (Cosar & Kozak, 2014, lk 209–211)

Aeglase turismi kontseptsioon pakub võimaluse arendada sihtkohti viisil, mis toetab kohalike kogukondade heaolu, edendab jätkusuutlikkust ja pakub turistidele sisukaid ning autentseid elamusi. Sihtkohtade arendamine eeldab kogukonna ja sidusrühmade aktiivset kaasamist, kohalike ressursside hoolikat kasutamist ning keskkonnasõbralike lahenduste rakendamist. Kuigi aeglase turismi arendamisel seisavad sihtkohad silmitsi väljakutsetega, nagu näiteks infrastruktuuri puudulikkus ja kontseptsiooni erinevad tõlgendused, aitab see lähenemine luua pikaajalisi väärtusi nii kohalikule elanikkonnale kui ka külastajatele. Keskendumine kohalikele eripäradele, autentsetele kogemustele ja tasakaalustatud arengule võib aidata turismi muuta jätkusuutlikuks ja kogukondi toetavaks. Järgmises peatükis analüüsitakse, kuidas need põhimõtted väljenduvad Kohila valla kontekstis. Uuritakse, milline on kogukonna ja ettevõtjate valmisolek ning hoiakud aeglase turismi rakendamiseks sihtkoha arendamises.

2. UURING AEGLASE TURISMI SIHTKOHA ARENGUVÕIMALUSTE KOHTA KOHILA VALLAS

2.1. Ülevaade Kohila vallast turismi sihtkohana

Käesolev peatükk annab ülevaate Kohila vallast ja keskendub selle piirkonna hetkeolukorrale turismisihtkohana. Samuti antakse ülevaade tegevustest, mida on seni piirkonnas turismi arendamise tarbeks tehtud ja kuidas on seni toimunud koostöö kohaliku kogukonnaga.

Kohila valla kehtiv arengukava (Kohila Vallavalitsus 2018, lk 7–8) kirjeldab piirkonda kui hästi ligipääsetavat, arenevat ja mitmekesiste võimalustega elukeskkonda. Kohila vald asub Rapla maakonna põhjaosas ning selle pindala on 230,2 km². Vallas on üks alev, kolm alevikku ja 21 küla. Valla keskus on Kohila alev ning ühestki asukohast ei ole valla piires keskusesse vahemaa rohkem kui 17 kilomeetrit. Tänu vahetule Tallinna lähedusele, mis on vaid umbes 30-minutilise autosõidu kaugusel, on Kohilasse jõudmine pealinnast kiire ja lihtne. Lisaks on Kohila keskusesse võimalik Tallinnast liikuda rongiga. Kohila on arenev ja kasvava rahvastikuga looduskaunis elukeskkond, mis pakub mitmekesiseid võimalusi elamiseks ja vaba aja veetmiseks.

Puhkaeestis.ee andmetel on Kohila vallas mõningane valik turismiressursse. Piirkonnas asub neli puhkusepaika, kaheksa vaatamisväärsust, sealhulgas ajalooline Loone linnus ja looduskaitsealune Pahkla Suurkivi, mida tuntakse ka kui Eestimaa kivide kuningat. Samuti leidub piirkonnas kolm majutusasutust, üks seminariruumi pakkuja ja kaks toitlustusettevõtet. (Visit Estonia, 2025) Turismipotentsiaali toetavad näiteks Adila puhkekeskus (praegu Pühali Hea Elu Keskus), Tohi Distillery, Hageri muuseum, Kapa festival ning mitmed kunstisündmused. Tallinna läheduse tõttu peetakse võimalikuks turismitoodete arendamist, mis tugineb loodus- ja kultuuriväärtustele. (Kohila Vallavalitsus, 2023, lk 12)

Turismi ei ole täna kehtivas arengukavas eraldi valdkonnana käsitletud. Siiski rõhutatakse miljöövääruslike alade olulisust ning kohaliku identiteedi hoidmist. Esile tõstetakse erinevate piirkondade ajaloolist kujunemist, arhitektuuripärandit ja kogukonna ettevõtmisi, mis loovad tugeva sideme paiga ja inimeste vahel (Kohila Vallavalitsus, 2018, lk 13–14). Varasemas arengukavas on välja toodud, et turismiettevõtlus pakub võimalusi piirkonna kultuuri- ja loodusväärtuste esiletõstmiseks, eeldades sihipeerast ettevalmistust, koostööd ja investeringuid keskkonda ning turundustegevusse (Kohila Vallavalitsus, 2012, lk 28). Vallas on kehtestatud ka mitmed turismiga seotud teemaplaneeringud, näiteks „Varbola–Loone matkakoridor“ ja „Kohila alevi ja Loone linnuse rekreatsiooniala“, mille eesmärk on arendada puhke- ja õpperadu ning väärtustada looduskeskkonda. Siiski on valdkonna areng jäänud tagasihoidlikuks ning mitmed kavandatud projektid, näiteks „Keskmää teemapark“, ei ole ellu viidud. Viimane oli osa laiemast visioonist kujundada piirkonnast Tallinna läheduses asuv aktiivse puhkuse sihtkoht, kus kohalikke loodus- ja kultuuriväärtusi sidustatakse elamusliku turismikontseptsiooniga. (Turismimaailm OÜ, 2006, lk 6–7)

Turismi kasutamata potentsiaali piirkonnas tuuakse esile mitmetes allikates. Raplamaa arengustrateegia 2035+ (Raplamaa Omavalitsuste Liit, 2022, lk 18–19) rõhutab, et maakonnal on potentsiaali kujuneda atraktiivseks turismi- ja puhkealaks, kuid piirkond ei ole seni olnud tuntud turismisihtkohana. Probleemiks peetakse säravate turismiobjektide puudumist ning vähest tuntust. Maakond on üldsusele pigem tundmatu. Samuti on turismitaristu, sealhulgas majutuskohtade arv, tagasihoidlik ning kasvanud aeglaselt. Strateegia järgi on oluline arendada mitmekesiseid turismitooteid ning teha need külastajatele kergesti kättesaadavaks. Tulevikusuunana nähakse vajadust luua ühine maakondlik turismi- ja turundusplatvorm ning tugevdada turismiettevõtjate koostööd. Rabamaastikud, matkarajad ja kultuurisündmused loovad eeldused, et Raplamaa võiks kujuneda tugevaks turismisihtkohaks (Raplamaa Omavalitsuste Liit, 2022, lk 18–19).

Kohila Paberivabrik on piirkonna üks ajaloolisi objekte ja potentsiaalne turismi sihtkoht, mille kasutusvõimalusi on vallavalitsus ja kogukond aktiivselt otsinud. Kohila Paberivabriku hoonekompleksi arenguplaanis on käsitletud erinevate sihtrühmade vajadusi piirkonnas. Kogukond ja väikeettevõtjad peavad oluliseks kultuurisündmuste toimimise võimalusi, toitlustusteenuste kättesaadavust ning vaba aja veetmise võimalusi.

Sise- ja välisturistid tunnevad piirkonnas puudust atraktiivsetest turismiobjektidest ja mitmekesistest söögikohtadest, mis viitab vajadusele arendada teenuseid, mis suurendaksid piirkonna külalislahkust ja ligitõmbavust. (Cumulus Consulting, 2023, lk 18–19)

Koostöö osas ilmneb erinevatest dokumentidest, et kohalike kogukondade seisukohtadega arvestatakse ja neid kaasatakse piirkonna arengusse. Raplamaa arengustrateegias 2035+ (Raplamaa Omavalitsuste Liit, 2022, lk 17) tuuakse esile, et kogukondade roll kohaliku elu suunajana on pidevalt kasvanud ning oluline on toetada laiemalt kogukondlikku tegevust ja kodanikuühendusi ning tunnustada neid omavalitsuste tasandil. Kohalik omavalitsus saab edendada kohalikku arengut ja algatusi, tehes koostööd vabaühenduste ja kogukondadega. Sarnaselt eeltoodule mainitakse ka Kohila valla arengukavas (Kohila Vallavalitsus, 2023, lk. 31) ühena eesmärkidest kogukondade omaalgatust, kus vallaelanike koostöö toetab traditsioonide säilimist, uute elanike kaasamist ja turvatunde hoidmist.

Peatükk andis ülevaate Kohila valla hetkeolukorrast turismi arendamise kontekstis. Piirkonna sobivust aeglase turismi sihtkohana ei ole uuritud ning kohaliku kogukonna hoiakud ja valmisolek selle vastuvõtmiseks on ebaselged. Järgnevas peatükis tutvustatakse uuringu valimit ja meetodit, mille abil selgitatakse välja kohaliku kogukonna hoiakud ja valmisolek võõrustada aeglast reisijat.

2.2. Uuringu kirjeldus, meetod ja korraldus

Käesolev peatükk annab ülevaate uurimisprotsessist ja selgitab, kuidas uuring on üles ehitatud. Tutvustatakse ka teoreetilistest lähtepunktidest tulenevat mudelit, mille abil on võimalik analüüsida, millised tegurid toetavad või takistavad aeglase turismi arengut sihtkohas.

Lõputöös viiakse läbi kvalitatiivne uuring kogukonna asjaosaliste seas. Kvalitatiivne uurimisviis on paindlik ja annab võimaluse analüüsida mitte-numbrilisi näitajaid ja koguda vahetult osalejate mõtteid, tundeid, teadmisi ja kogemusi (Sheppard, 2020, lk 69, 233). Kvalitatiivseid andmeid sh isiklike kogemusi ja intervjuusid võib pidada uuritava nähtuse kujundajaks, mis näitavad inimfaktori rolli konteksti loomisel (Davies, 2003 lk.

104). Uurimisandmete kogumise meetodina kasutatakse poolstruktureeritud intervjuud, kuivõrd aeglane turism ja selle mõiste on keeruline või võib vastajatele segadust tekitada (Sheppard, 2020, lk 241). Poolstruktureeritud intervjuu puhul on ette antud konkreetsete teemad või küsimused, samal ajal jäetakse ruumi intervjuu osaleja individuaalsetele mõtetele ja vastustele (Bryman, 2012, lk 471) Uuringu eesmärk on avada sügavamalt kohaliku kogukonna mõtteid Kohila vallast kui potentsiaalsest aeglase turismi sihtkohast.

Andmete tõlgendamiseks kasutas autor temaatilist analüüsi Braun & Clarke (2021, lk 330–332) järgi. Temaatilise analüüsi eesmärk on leida andmetes olevad tähendused ja arusaamad, see võimaldab leida korduvad mustrid, kuid säilitada sealjuures iga vastaja eripära ja konteksti. Autor järgis temaatilise analüüsi etappe, mis hõlmavad andmetega tutvumist, esmase kodeerimise läbiviimist, potentsiaalsete teemade tuvastamist, nende täpsustamist ja määratlemist ning tulemuste lõplikku esitust. Temaatilise analüüsi käigus koostas autor teemapuu (lisa 3). Aeglast reisimist ja aeglast turismi käsitleb autor töös ühtse kontseptsioonina.

Uuringus osalejad on Kohila vallas turismiga seotud asjaosalised. Valim moodustati eesmärgipärase valimina. Selle puhul otsitakse valimisse kuuluvad isikud teadlike otsuste põhjal, tuginedes oma erialastele teadmistele ja kogemustele kindla rühma kohta ning selle eesmärk on leida kõige tüüpilisemad esindajad antud populatsioonist (Õunapuu, 2014) Kuna aeglane turism on vähetuntud reisimisvorm, võib eeldada, et kogukonna liikmetel, kellel puudub kokkupuude turismiga, on keeruline uuringu küsimustele vastata. Seetõttu otsustas autor moodustada valimi kogukonna liikmetest, kes on seotud või on olnud seotud turismivaldkonna või sellega seotud otsuste tegemisega. Lisaks eeltoodule selgitas intervjuerija intervjuud kokku leppides lühidalt, mida mõeldakse aeglase turismi all. Selgitus on toodud välja ka intervjuu sissejuhatavas osas (lisa 1).

Tabel 2. Uuringu valim

Vastaja kood	Vastaja seotus turismivaldkonnaga	Intervjuu aeg	Intervjuu kestus
R1	Kohalike teenuste pakkuja	27.03.2025	111 min
R2	Kohalike teenuste pakkuja	28.03.2025	39 min
R3	Majutusteenuse pakkuja	01.04.2025	34 min
R4	Majutusteenuse pakkuja	02.04.2025	40 min
R5	Kohalike teenuste pakkuja	11.04.2025	38 min
R6	Turismiteenuste pakkuja	13.04.2025	22 min
R7	Turismiteenuste pakkuja	14.04.2025	31 min
R8	Kohalike teenuste pakkuja	16.04.2025	53 min

Uuringus osales kaheksa Kohila vallas turismiga seotud ettevõtjat ja kogukonna liiget. Valimi koostamisel lähtuti järgmistest kriteeriumitest:

- osaleja peab olema seotud või on tal kogemus turismisektori või kohaliku ettevõtlusega;
- osaleja peab omama teadmisi ja kogemusi, mis võimaldavad anda sisukaid vastuseid aeglase turismi kohta;
- valimis on esindatud erinevad turismivaldkonna sektorid (majutus, toitlustus, kohalikud teenused, sündmuste korraldamine).

Valimisse sobivate vastajate leidmiseks pöördus töö autor otse sobivate respondentide poole. Intervjuude toimumiseks sobiva aja pakkus üldjuhul välja intervjuueeriija. Valimisse kuulusid 8 intervjuueeritavat. Poolstruktureeritud intervjuud viidi läbi ajavahemikus 24.03-16.04.2025 intervjuueeritavate juures kohapeal ning kahel juhul ka veebi teel. Valimis osalejad kodeeriti vastavalt nende seotusele turismivaldkonnaga. Intervjuud kestsid keskmiselt 46 minutit.

Kõikidelt intervjuueeritavatelt küsiti enne intervjuu alustamist luba intervjuu salvestamiseks. Andmete salvestamiseks kasutati telefoni, intervjuud salvestati helifailidena. Saadud andmed transkribeeriti ja salvestati Word dokumendiks nende hilisemaks analüüsiks. Transkribeerimiseks kasutati Tallinna Tehnikaülikooli foneetika- ja kõnetehnoloogia labori veebikeskkonda WebTrans (bark.phon.ioc.ee).

Uuringus käsitletud intervjuude küsimused olid eelnevalt autori poolt ette valmistatud ning need jaotusid 4 erinevasse kategooriasse: kontseptsiooni mõistmine; tajutud kasu ja väärtused; riskid ja takistused; praktiline valmisolek ja toetavad tegevused (lisa 2). Intervjuu lõpus andis autor intervjuueeritavatele võimaluse lisada ka soovitusi või ettepanekuid, mida varasemalt ei käsitletud.

Intervjuude käigus kogutud andmete korrastamiseks kasutati induktiivset lähenemist ja avatud kodeerimist. Peamised märksõnad, mis ilmsid kodeerimise käigus, on kujutatud sõnapilvena (vt joonis 2). Sõnapilve eesmärk on anda ülevaade, millised teemad ja mõisted kordusid andmetes enim.

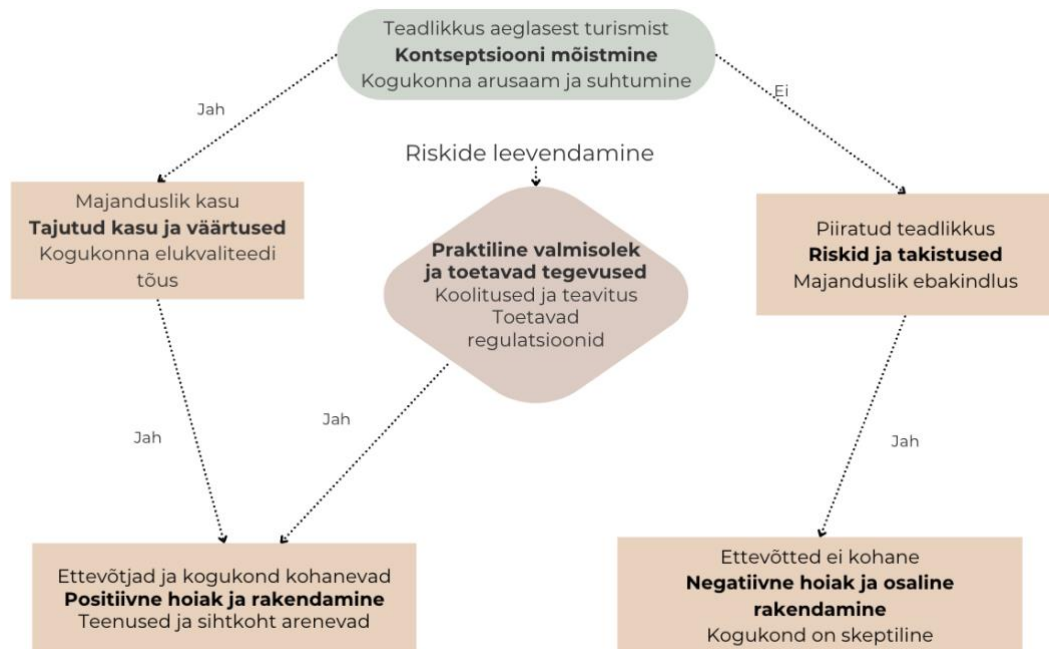

Joonis 2. Sõnapilv. Kodeerimise käigus kujunenud märksõnad

Teoreetilistest lähtepunktidest tulenevalt töötas autor välja mudeli, mille abil on võimalik järeldada, millised tegurid toetavad või takistavad aeglase turismi arengut sihtkohas. Mudel kajastab nelja põhikomponenti: kontseptsiooni mõistmine; tajutud kasu ja väärtused; riskid ja takistused; praktiline valmisolek ja toetavad tegevused. Kontseptsiooni mõistmise all käsitletakse seda, kuidas kogukonna asjaosalised tajuvad aeglast turismi.

Valitud kategooriad tuginevad töö teoreetilises osas käsitletud uurimustele. Rõhutatakse, et aeglase turismi rakendamine sihtkohas sõltub eelkõige kontseptsiooni mõistmisest, selle tajutud kasust ja väärtusest, riskitegurite olemasolust ning praktilistest tingimustest

ja toetusmeetmetest. (Caffyn, 2012; Conway & Timms, 2012; Cosar & Kozak, 2014; Dickinson & Lumsdon, 2010; Guiver *et al.*, 2016; Oh *et al.*, 2016; Serdane, 2020; Song *et al.*, 2021; Valls *et al.*, 2019)

Joonis 3. Aeglase turismi arengut mõjutavad tegurid sihtkohas

Tajutud kasu ja väärtuste all nähakse aeglase turismi positiivset mõju, mis soodustavad selle rakendamist sihtkohas. Riskide ja takistuste all käsitletakse asjaosaliste vähest teadlikkust, skeptilisust ja ebakindlust aeglase turismi ideede rakendamisel. Praktilise valmisoleku ja toetavate tegevuste all nähakse riskide leevendamist läbi reaalsete meetmete ja võimaluste, mis võivad aeglase turismi praktikate rakendamist sihtkohas soodustada.

Saadud tulemusi analüüsidis andis autor ülevaate hetkeolukorrast ja kogukonna hoiakutest Kohila valla kui aeglase reisija sihtkoha kohta. Seejärel esitab autor järeldused ja ettepanekud Kohila valla kui aeglase turismi sihtkoha perspektiivi ja arenguvõimaluste kohta.

2.3. Uuringu tulemused ja analüüs

Käesolevas peatükis esitatakse temaatilise analüüsi tulemused. Intervjuude kodeerimise ja analüüsi tulemusel kujunes viis põhiteemat, mis iseloomustavad Kohila valla kogukonna valmisolekut ja hoiakuid aeglase turisti võõrustamiseks. Teemade ja alateemade struktuur on esitatud teemapuu joonisel (lisa 3). Kuigi iga vastaja kogemus on ainulaadne, ilmnes vastustest ühiseid arusaamasid ja väärtusi aeglasest turismist kui eluviisist, hoiakutest ja kogemustest ning piirangutest, mis võivad takistada aeglase turismi arengut sihtkohas.

2.3.1. Arusaamad ja väärtused

Intervjuu vastuste põhjal selgub, et kõikidel uuringus osalejatel on üldjoontes olemas arusaam aeglase turismi olemusest. Osalejate vastustest ilmneb sisuline arusaam aeglasest turismist kui reisimise viisist, kuid mõiste ise ei olnud osalejatele tuttav. Konkreetsed kontseptuaalsed teadmised aeglase turismi kohta olid puudulikud ning vastajad tõlgendasid aeglast reisimist tunnetuslikult, läbi erinevate väärtuste ja tegevuste, mis neile reisimise kogemuses olulised on.

Üks intervjuueeritavatest (R5), kes tõi välja, et ta ei teadnudki, et selline sõna on olemas, kirjeldas isiklike reisikogemusi, mis sobitusid aeglase reisimise kontseptsiooniga. R1 lisas, et aeglane turism sobib ehk ilusti just noortele, sest nendel on aega. Aeglast turismi vastandati massturismiga (R1, R2, R8), mida peeti bussidega kiireks liikumiseks ühest kohast teise. Massiturismi tajuti üldiselt vastandina (R1, R2) – kiire, pealiskaudne ja isikupäratu. R2 identifitseeris iseennast aeglase reisijana:

Ma saan ise juhtida oma teekonda, mis on minu jaoks ülioluline. Ma ise olen aeglane turist, ma ütlen ausalt. /.../ See just, et ma olen ise oma aja peremees, ise juhin oma teekonda, ma saan sujuvalt muuta trajektoori vastavalt huvipakkuvale meeolule.

Aeglase turismi kontseptsiooni avati ka erinevate transpordivahendite kaudu. Respondendid mõtestasid aeglase turismi sisulist tähendust läbi liikumisviiside, sealjuures kõik vastajad seostasid aeglasele turistile sobivat liikumisviisi jalgrattaga sõitmisega. R1 mainis ka mugavat vahemaade läbimise võimalust Kohilas talvel soome

kelguga, R6 lisas sihtkoha väiksuse tõttu ka mugava liikumise võimaluse jalgsi. Kõikides intervjuudes kirjeldatakse, et aeglane turism on tunnetuslikult seotud autonoomse ning vaba liikumise ja aja veetmisega. Aeglase turismi tähenduses toodi paralleele palveränduritega (R2, R4), kes liiguvad omas tempos ja otsivad isiklikku sidet paigaga.

Aeglase turismi väärtusteks peetakse lisaks autonoomsele ja vabale liikumisviisile vaikust, kohaolu ja taastumist. Korduvaks mõtteks oli aeglase turismi mõju vaimse tervise kriisile, pakkudes vaikset ruumi olemiseks ja taastumiseks. R4 arvas, et kuna vähemalt pooled Eesti inimesed on vaimsete häiretega ja ärevushäiretega, siis mingit muud varianti pole, kui vahepeal lihtsalt minna sellest kärast ja kiirustamisest kõrvale. R5 täiendas seda mõtet:

See müra ja infoküllus on nii metsik, siis sa nagu tahadki minna, lihtsalt ollagi rahus, vaikselt ja korraks nagu välja minna. /.../ Ei ole vahet, kus sa oled, lihtsalt see infoväli, see meedia võib-olla. Mina isiklikult tunnen, et see on hästi-hästi väsitav. /.../ Ja siis sa otsidki seda nagu vaikset turismi.

Vastustes (R2-R5, R7) rõhutati, et reisisid ei otsita pelgalt öömaja, vaid sisulist elamust, mille kaudu tajuda paiga olemust, elurütmi ja kohalikku tegutsemist. “Turism ei ole täna ju ainult see ööbimine ja tiik seal. See ei ole ju mingi turnimisirada ega golfirada, see võib ükskõik, mis tegevus ju olla. /.../ Sa näed, kuidas seda kohalikku asja tehakse.” (R5) Turismi kogemuse juures tuuakse esile ka esteetilisi väärtusi. R2 märkis, et ta otsib kogemuste juures ilu, vau efekti ja miljööd ning mainis, et sündmuste ja kogemuste sisse peaks suutma ka meeleolu viia. Tajutakse, et aeglane turism ei tähenda üksnes ööbimist või tarbimist, vaid ka sündmuste, protsesside ja tootmise kogemist, nagu näiteks külastused tootmisesse või käsitöö tegemine, kohalikud kultuuriüritused ja nendel osalemine.

Vastajad pidasid keskkonnasäästlikkust oluliseks väärtuseks ning see väljendus erinevates valdkondades. Eelistatakse säästlikke liikumisviise (R1, R3, R5, R7, R8), kohalikku toodangut (R5), ettevõtteid rakendavad keskkonnasõbralikke praktikaid (R1, R3, R4, R8). Oluliseks peetakse prügi sorteerimist. Ressursside säästlikku tarbimist peeti üleüldiselt oluliseks, mida kinnitab ka R4:

Ma pean üldse keskkonnasäästlikkust oluliseks, mitte ainult reisimisel, üldse. Minu meelest, kui kogu maailm hakkaks tarbima sama palju kui Euroopa ja Ameerika, kogu maailm /.../ siis maailmaressurssidest jätkuks väga väikeseks ajaks. /.../ Nii, et selles mõttes säästlik tarbimine, see on nagu minule isiklikult väga omane. (R4)

Need arusaamad ja väärtused näitavad, et aeglase turismi põhimõtted on vastajatele sisuliselt omased, isegi kui mõiste ise ei ole tuttav. Kuigi aeglast turismi ei nimetata otseselt ega turustata eraldi kontseptsioonina, pakutakse piirkonnas selle sisuga sobituvaid teenuseid.

2.3.2. Valmisolek ja kogemused

Kohila valla kogukonnas ja ettevõtetes on juba olemas praktiline kogemus aeglase turismiga seotud tegevustes. Vastustest selgus, et enamik uuringus osalejatest on eri vormides juba kogenud nii aeglaselt reisimist kui aeglase reisija võõrustamist piirkonnas. Intervjuudes toodi esile näiteks rahvusvaheliste kunstnike pikemaajalist viibimist Kohilas (R1, R4, R7, R8), palverändurite võõrustamist kodumajutuses (R2), majutuse pakkumist külaliskorterites või puhkekeskuses (R1, R3, R4) ning kohalike sündmuste kaudu külaliste kaasamist (R1-R8). Näiteks toodi esile, kuidas piirkonnas toimuva Keraamika sümposiumi raames on kohal rahvusvaheline seltskond, umbes kümme üle maailma kokku tulnud keraamikut, kes elavad Kohilas ja kellel on ka assistendid siin (R1). Kunsti- ja kultuuriürituste kaudu on kujunenud oskus ja harjumus külalistele ruumi teha, olgu see isiklikus kodus, ajutiselt külaliste vastu võtmiseks kohandatud ruumis või majutusasutuses.

Kohalikke teenuseid on kohandatud aeglase reisija vastu võtmiseks ning külalistele pakutakse erinevaid lisateenuseid nende kogemuse rikastamiseks. Intervjuude vastustest joonistub välja ettevõtlikkus ja isetegemine väheste ressurssidega. Levinud on omaalgatuslik sündmuste korraldamine, mille hulgas on mainitud näiteks brunchide korraldamist (R3), matkapäevasid (R2, R7), avatud uste päevasid (R3, R5), gruppide vastuvõtmist (R3, R5, R6-R8) suvekohvikut (R2, R4, R8), kontserte (R1, R2, R8), töötubasid (R2, R5, R6, R8). Kõikides intervjuudes mainitakse ka konkreetseid kohti ja

ettevõtteid, kes juba täna sobivad aeglase turismi konteksti: Tohi Distillery, Pühali Hea Elu Keskus, Metsakuurort.

Intervjuudes ilmnes, et aeglase turismi võõrustamiseks on olemas teatud valmisolek, kuid see sõltub tugevalt üksikute inimeste isiklikust algatusest ja investeringutest. Suurte investeringute tegemine (R3, R4) piirkonda on tulenenud isiklikust huvist, usust sihtkohta ja lootusest, et majutustevõtte hakkab end tulevikus ise ära majandama. „Mul on inimene, kes tuleb siia juba korduvalt ja ta lihtsalt tahabki olla. Ma ei tea, mis ta siin teeb – loeb raamatut, ütleb, et vaatab päikeseloojangut.“ R3 Klientide korduv naasmine on märkimisväärne ja viitab usaldusele, heale kogemusele ja valmisolekule luua pikaajalisemat sidet.

Intervjueeritavad toovad esile kogemuse turismipakettide koostamisel ning igapäevase koostöö kohalike teenusepakkujatega. Seda võib käsitleda olulise määrgina süsteemsest valmisolekust, mis ulatub kaugemale pelgalt majutamisest. Tegevuste laiendamise juures mainivad R3, R4, R7 võtmesõnana koostööd erinevate kogukonna osapoolte vahel. Tohi Distillery, Cedric Catering, Jäämari, paberivabrik jt. on loonud koostööl põhinevaid elamusi ja turismipakette (R3, R5, R7). Andmetest ilmnes aktiivne valmisolek süsteemset koostööd arendada. Tuuakse esile ka luhtunud katseid koostöö tegemisel (R1, R8) ja laiemat kriitikat koostöö puudumise kohta erinevatel tasanditel (R2, R3, R5, R8). Osad uuringus osalejad hindavad koostöö tegemise kogemust kohalikest ettevõtetest koostööpartnerite tasandil headeks (R3, R5). Rõhutatakse siiski koostöö jätkumise olulist rolli edaspidises edus ja selle arendamise vajalikkust erinevatel tasemetel.

Ma räägin kõikidele kohalikele koostööpartneritele, kas nad on siis majutajad või mis iganes. Ma räägin alati neile kõigile seda: koos me jääme ellu! Ehk siis, mida rohkem me teeme koostööd, me koos arendame, ei ole konkurendid selles mõttes. Meie vallas ei ole konkurentsi. Meie vallas saab ainult olla koostöö ehk siis, kui me teeme koostööd, me teeme koos mingeid asju, pakume välja, seda rohkem me toome kliente. Seda rohkem me toome endale sissetulekut ja tänu sellele me jääme ellu. Ehk siis selles koostöös ongi võti. (R3)

Sellised hoiakud viitavad, et koostööd mõistetakse kogukonnas kui teadlikku ja eesmärgipärast tegutsemisviisi, mis on vajalik sihtkohas pakutavate teenuste kvaliteedi ja

järjepidevuse tagamiseks. Koostööd nähakse võtmetegurina, mis aitab suurendada sihtkoha teenuste atraktiivsust ja kasu.

2.3.3. Takistused ja piirangud

Hoolimata positiivsest hoiakust ja teatavast valmisolekust aeglase turismi suhtes, ilmnevad intervjuudest mitmed takistused, mis piiravad aeglase turismi rakendamist Kohila vallas. Mõningad piirangud tulenevad taristust. Kuigi raudtee ühendust peetakse tugevuseks, mainivad intervjuueeritavad peamise takistusena kasinaid majutusvõimalusi (R1-R3, R5-R8). Info majutus- ja voodikohtade kättesaadavuse kohta on raskesti leitav (R1, R2, R4-R7) Kuigi enamik intervjuueeritavaid töid positiivsena esile mugavad transpordivõimalused pealinnast Kohilasse ja teatud piirkondades mugavat teede võrku, toodi esile ka märkimisväärset infrastruktuuri puudulikkust, näiteks katkev kergliiklustee (R4, R5) või raskesti ligipääsetavad loodusobjektid (R4, R5). Vastused viitavad sellele, et avalik ruum ei toeta piisavalt kogukonna algatusi, ruumide kasutusvõimalused on vähenenud, sageli on rahastusest või reeglitest tulenevalt nende kasutamisele piirangud (R2, R5).

Intervjuueeritavad toovad esile, et puudub turismi koordineeriv isik või struktuur valla tasandil. Vallavalitsust nähakse passiivse osapoolena, kellel puudub info jagamise süsteem ja valmidus kogukonda turismi teemadel kaasata (R2-R8). Vastajad kirjeldavad, et puudub keskne nähtav info (R1-R3, R5, R7, R8) ning turismiobjekte ei turustata (R1-R8). R4 mainib, et turisminfo on killustunud, puuduvad nähtavad marsruudid ja tähistused. Mitmed intervjuueeritavad mainivad avaliku sektori vähest koordineerimis- ja turundusvõimekust, tuuakse esile valla passiivsust ühendava jõu ja eestvedajana ning info jagajana (R2-R8). Sageli ei teata, kes pakub majutust, toitlustust või mida üldse piirkonnas teha saab. Tuuakse esile ka ametnike rännet teistest valdadest, mida seostatakse kogukonnast kaugenemisega (R2, R5). R5 avab teemat lähemalt: „Vahest on ka see, et need ametnikud, kes siin ju ei ela, vaid käivad siia tööle. Siis nad ei tunneta seda Kohilat. Vallavalitsuses ikkagi puhtalt peaksid olema südamega kogukonna asjaajajad!“. Kohaliku omavalitsuse passiivsus ja ametnike vahetumine muudavad püsiva turismi arendamise keeruliseks.

Ilmneb ressursside nappus. R1 mainib, et projektipõhine rahastus on ajutine ja pärast selle lõppemist tegevus katkeb, valitseb eelarve puudus. Üks vastanutest (R2) märkis, et valla toetus MTÜ-dele on minimaalne ja rahalised piirangud või toetuste ebavõrdne jaotamine vähendavad kohalike sündmuste kvaliteeti. R4 leidis, et jätkusuutlikkuse saavutamiseks on vajalik omafinantseering. R2 lisab, et koostöö katkeb sageli isikute vahetumisega, mille järel tingimused muutuvad. R4 lisas takistusena ka keerulised ja linnakesksed nõuded.

Eestis on need nõuded maaelu jaoks liiga linnalikuks aetud. Kui tahad majutuskoha, peab olema nii palju kraanikausse, nii palju WC potte, nii palju neid ja neid standardeid. Tuletõrje veevõtu koht ja kõik muu jant. See lõpuks teeb selle nii kalliks, et sa tegelikult ei majanda ära. Et noh, tegelik sisu on see, et kui sa tahad maal pidada turismikohta, siis sul peab linnas olema töökoht, millega kannatab sellele peale maksta. Päriselt on see niimoodi. Et minu meelest maal võiks ikkagi olla nii, et piltlikult öeldes - lakas tohib ka magada. (R4)

Osa vastajaid tõid esile, et kohalike ettevõtjate seas ilmneb ajapuudus (R1), väike meeskond (R5, R8), teadmiste ja turundusoskuste nappus (R1, R2, R5, R6). Puudub stabiilne tööjõud ja pühendumus on lühiajaline (R2, R4), sealjuures on mitmed aktiivsemad kogukonnaliikmed ülekoormatud ja väsinud (R2). Paljud ei tea, kuidas oma teenust kujundada, hinnastada ega müüa (R1, R5). Intervjueeritavad olid ühel nõul, et puudub ühine platvorm või koostööformaad, kus infot vahetada ja üksteiselt õppida.

„Koostöö? Me ei tee siin koostööd ju! /.../ Meil ei ole isegi võimalust teha koostööd. No meil on võimalus küll, et ma näengi, eks ju. Koputangi ühe ukse taha, teise ukse taha. Aga nagu ühiseid asju, sellist platvormi pole loodud.“ R2

R1 tõi esile ka kogukonnas kohati esineva võõristuse ja inimeste kinnise oleku, mis võib takistada külaliste võõrustamist. R3 märkis, et teadlikkus erinevate trendide kohta sh. aeglase turismi trendi kohta on madal. R5 ja R6 mainisid otsesõnu, et kuulevad sellest turismitrendist esmakordselt intervjueerija käest. R1 ja R2 lisasid oma vastustes ühe arengut takistava faktorina veel põlvkondade erinevused ja konfliktid, mis võivad pidurdada koostöövõimet ja usalduse tekkimist osapoolte vahel. R6 lisas, et aeglane reisija võiks ehk olla teretulnud, kui ta ei hakka segama n-ö traditsioonilist reisijat.

2.3.4. Avatus ja huvi

Samas nähakse rahvusvaheliste külaliste võõrustamist võimalusena, mis avardab kogukonna silmaringi. Ilmneb valmisolek suhelda aeglase reisijaga ning senine positiivne kogemus rahvusvaheliste külalistega (R1-R3, R7). Valitseb usk, et külaline avardab kogukonna maailmapilti ja tõstab teadlikkust erinevatest ühiskondlikest ja kultuurilistest taustadest (R1, R2).

Issand, mõtle, kui sulle tuleb üks külaline! Siis sinu maailm läheb ju täpselt samavõrra laiemaks. Tähendab, no selles mõttes, et iga inimene, iga külaline toob ju oma maailma kaasa. Et sa tuled sealt „mullist“ välja. Eestlane on väga „mullis“ tegelikult. Et natukene koputab, see on tähtis. Inimese enda kvaliteet paraneb seeläbi. (R1)

Kõik vastajaid kirjeldavad, et aeglane turism kõnetab neid isiklikult – nad on ise sellisel viisil reisinud või sellist külalist juba varasemalt võõrustanud. Aeglase turismi mõtteviis, kogemuste ja tähenduste väärtustamine, sügavam side, läbib kõiki vastuseid. Inimesed soovivad jagada rahu, vaikust ja kohalikke elamusi, mitte lihtsalt majutus- või toitlustusteenust. Üks vastanutest (R3) ütles: „Kohila lihtsalt on oma rahu, oma vaikuse, oma loodusega, kõigega - ta on tegelikult täiesti *jackpot!*“. Mitmed vastajad (R1, R2, R4, R5, R7) toovad esile soovi tutvustada Kohilat laiemale ringile inimestest, aga mitte massiliselt, vaid õigetele külalistele. Valitseb valmidus jagada kohalikku elu ja keskkonda. R2 toob esile huvi säilitada ja jagada kohalikku pärimust, mitte ainult meelelahutust. Kohila loodust, vaikust ja ligipääsetavust nähakse läbivalt suure väärtusena.

Valitseb üldine avatus uutele ideedele. Aeglase turismi pakkumises nähakse rõhuasetust kvantiteedilt kvaliteedile (R1, R2, R4, R7, R8). Ilmneb mõistmine, et turism peab looma kohalikele väärtust ja tööd. Esile tuleb ka usk, et aeglane turism aitab vaimse tervise probleemide lahendamisel (R4). R5 peab aeglase turismi rakendamise juures oluliseks võimaluseks pikaajalisi suhteid külalistega, tuues näiteks „kuldkliendid“, kes külastavad sama paika korduvalt.

2.3.5. Vajadused ja arenguvõimalused

Andmetest tulenes, et vajadusi ja arenguvõimalusi käsitledes on koostöö erinevate osapoolte vahel läbiv märksõna. Soovitakse arendada võrgustikke, kus tootjad, teenusepakkujad, giidid tegutsevad kooskõlastatult (R1-R8). Selline koostöö võimaldaks luua komplektseid teenuseid ja terviklikke elamusi, mis võivad sobitada aeglase turismi formaati.

Koostööd toodi esile ka mikrotasandil, kuhu iga kogukonna liige saab panustada. R5 avas seda mõtet järgmiselt: „Meil on siin hea ja turvaline, rahu ja vaikus. No kasvõi see puhtus ja korrashoid, meil on ilus ja rahulik elukeskkond. Iga kogukonna liige saab sinna panustada“. Märkimisväärne on, et mitmete kogukonna liikmete vahel on koostöö juba sündinud, kuid see ei ole veel süsteemselt toimiv. R4 toob esile ka koostöö võimalused naabervaldadega, luues kindlaid marsruute, mis aitaksid piirkonda vallapiiride üleselt tutvustada. Naabervalda ja nende algatusvõimet ning koordineeritud tegutsemist toob eeskujuks ka R2.

Osa vastajatest (R1, R5, R7, R8) väljendasid mõtet arendada piirkonnale „oma teema“ (nt pärm, jõgi, paber, tuleskulptuurid, keraamika), mis annaks Kohilale selge identiteedi ja looks seose paiga ja külaliste vahel. R6 lisas, et kohaliku omavalitsusega koostöös võiks aeglase reisija sihtrühmale luua eraldi märgise, mille abil võiks märkida ära asutused, kellel on valmisolek ja võimalused aeglast reisijat Kohila vallas vastu võõrustada ja talle tegevust pakkuda.

R4 tõi välja olulise arenguvõimalusena piirkonna ajaloo ja kultuuriväärtuste visuaalset tähistamist looduses (sildid, viidad, märgised). Piirkonna marsruuti oleks võimalik tähistada ja luua teekond rattaga liikumiseks (R5), sealjuures R4 laiendas seda mõtet, et teekond võiks olla loodus- või kultuuriväärtuste põhjal kujundatud.

Mitmed vastajad rõhutavad ka oskuste arendamise vajadust: näiteks turundus, hinnastamine, koostöö juhtimine, sündmuste korraldamine (R1, R3, R5). Selleks peetakse vajalikuks koolitusi, praktilisi tööriistu ja kogemuste jagamist teiste piirkondadega. R2 leiab, et otseselt koolitusi pole tarvis:

Ma arvan, et piisaks ümarlaudadest. Kui oleks üks ettevõtlik inimene, kellel on süda kohapeal ja kes hakkaks korraldama ümarlaudu, nagu praegu on Juuru rahvamajas. Seal on minu meelest, kas üle kahe kuu või iga kuu, kogukonna arendamise koosolekud. Ma ei mäleta, kuidas see täpne nimetus on, aga kutsutakse rahvas kokku. Tulge, viime seda Juurut edasi!

Kõik intervjuueeritavad toovad arenguvõimalustest arutledes võtmetähtsuse esile vallapoolse rolli tähtsuse. Märgitakse valla olulisust tegevuste koordineerimisel (R1-R8), toetuste jagamisel (R1, R2), info koondamisel (R1-R8), nähtavuse loomisel (R1-R8). Kui R2 toob esile ümarlaudade tähtsuse, mainib ta muuhulgas, et geniaalsete ideedega inimesi piirkonnas jagub, kuid oleks vaja nad kuidagi koondada ja tekitada neile platvorm. Rõhutatakse, et vald võiks olla ühendav jõud, mitte pelgalt taustajõud. Omavalitsuse peamiseks ülesandeks sihtkoha arendamisel peetakse info koondamist ja selle nähtavaks tegemist (R1-R8), koostöövõrgustike loomist (R1-R8) ja piirkonna omavalitsuse tasandil turustamist (R4, R5).

Kohila vallas on aeglase turismi arendamiseks kõrge koostööpotentsiaal ja realistlikud arenguvõimalused, kuid need eeldavad tugevat koordineerimist ja nähtavuse suurendamist. Inimesed on valmis panustama, kui süsteem neid toetab. Avatus ja huvi aeglase turismi vastu Kohila vallas põhineb isiklikul kogemusel ja kogukondlikul soovil panustada ning jagada piirkonna väärtusi. Järgnevas peatükis esitab autor peamised järeldused ja ettepanekud Kohila valla kui aeglase turismi sihtkoha perspektiivi ja arenguvõimaluste kohta.

2.4. Järeldused ja ettepanekud aeglase turismi sihtkoha arendamise võimaluste kohta Kohila vallas

Analüüsi põhjal selgub, et Kohila valla kogukonnas on olemas nii valmidus kui ka huvi aeglase turismi arendamiseks, kuid selle elluviimine eeldab teadlikku suunamist, koostööd ja toetavat keskkonda. Käesolevas peatükis esitatakse uurimistulemuste põhjal koostatud järeldused ning praktilised ettepanekud, kuidas kogukonna ja ettevõtjate valmisolekut tugevdada ning aeglase turismi arengut piirkonnas toetada. Järeldused ja ettepanekud on esitatud uurimismudeli põhjal.

Aeglase turismi mõiste on kogukonnas sisuliselt arusaadav, kuid kontseptsioonina ja eraldi terminina ei ole see tuttav. Kõik uuringus osalejad kirjeldasid aeglast reisimist sisuliselt kooskõlas teooriaga, kuid paljud ei olnud varem mõistet "aeglane turism" kuulnud. See on kooskõlas varasemate teoreetiliste käsitlustega, kus märgitakse, et aeglase turismi ja aeglase reisimise mõistete vahel esineb mitmeti mõistetavust (Klarin *et al.*, 2023, lk 5) ja aeglase turismi mõiste võib olla ajas muutuv ja arenev (Lumsdon & McGrath, 2011, lk 274) ning segadust tekitav. Aeglase turismi mõistet seovad kohalikud tunnetuslikult rahuliku tempo, kohaoleku, sisuliste kogemuste pakkumisega.

Aeglase turismi rakendamiseks Kohila vallas tuleb esmalt tõsta kogukonna ja ettevõtjate teadlikkust aeglates turismist kui turismitrendist ja selle võimalustest. Töö autor soovib korraldada arutelusid, ümarlaudu või töötubasid, mille raames tutvustatakse aeglase turismi põhimõtteid ja jagatakse seniseid kogemusi. Koostöös vallaga on oluline luua lühike juhend või visuaalne infoleht piirkonna ettevõtjatele ja kogukonnale, mis tutvustab aeglase turismi võimalusi. Teadlikkust saab suurendada ka see, kui kutsutakse esinema või oma kogemusi jagama tegutsevaid turismiettevõtjaid, kes kasutavad aeglase turismi võimalusi ning võivad aeglase turismi trendi ja kontseptsiooni huvilistele tutvustada.

Uuringust ilmnes ka, et hoiakud aeglase turismi suhtes on kogukonnas valdavalt positiivsed. Kogukond on valmis aeglase turistiga suhestuma, väärtustades rahu, loodust ja kohalikke elamusi. Kohalik toit ja selle tootmine, ühiselt loodud elamused ja koostöö eri teenusepakkujate vahel on juba praktikas aset leidnud. Reisijale soovitakse pakkuda sisulist kogemust. See on kooskõlas varasemate uuringutega. Guiver. jt (2016, lk 16) on välja toonud, et just kohalik toit, jook ja traditsioonid mängivad olulist rolli aeglase turismi kogemuses ning kohapeal toodetud ja tarbitud ressursid aitavad tugevdada kogukonna identiteeti ja majandust. Ka Kohila vallas nähakse aeglast turismi võimalusena tugevdada kogukonda ja säilitada kohalikku identiteeti, kuid samas avardada kogukonna maailmapilti. Turismi nähakse kui elamust, mitte ainult teenuse tarbimist. Nagu rõhutab ka Caffyn (2012, lk 78), võimaldab aeglasem reisimine turistil kauem sihtkohas viibida, mis suurendab kohalike toodete ja teenuste tarbimist ning toetab otseselt piirkonna väikeettevõtlust.

Kuna aeglase turismi väärtustena toodi välja vaikus, kohalolu, looduse ja kohaliku elu ning kultuuri kogemine, soovib autor sihtkoha arendamisel keskenduda just nendele

aspektidele. Turismiteenustena saab arendada just neid tegevusi, mis toetavad kohaliku elu tunnetamist ja pakuvad külastajale rahulikku ja sisukat kogemust. Näiteks võib toetada selliste sündmuste ja teenuste disainimist, kus külaline osaleb kohalikus elurütmis, näiteks käsitöö- ja toidutöötoad, juhendatud loodusretked, aeglased jalgrattamatkad, avatud kodukohvikud ja väikeste kogukondlike sündmuste külastused. Samuti on mõistlik arendada temaatilisi külustuspakette, mis koondavad erinevaid kohalikke teenuseid (nt majutus + aeglane toit + töötuba). Sellised teenused aitavad tugevdada külastajate seotust paigaga ning suurendavad piirkonna nähtavust aeglase ja tähendusriikka reisimise sihtkohana.

Oluline tähelepanek puudutab valmisolekut ja kogemusi aeglase turismi rakendamisel. Uuringust joonistus välja kogukonnapõhine, omaalgatuslik valmidus, mis ei tugine kindlale struktuurile, vaid inimeste enda soovile ja võimele tegutseda. Kogukonnal on mitmekesine ja praktiline kogemus aeglase turismi elementidega ning külalisi on võõrustatud kultuuri- kui elamusüritustel. Paljudel on isiklik kogemus nii aeglase reisijana kui võõrustajana. Kogukonna tasandil on olemas valmidus panustada aeglase turismi arendamisse. Seda kinnitab Valls jt. (2019, lk 18) uuring, milles leiti, et ettevõtjad on valmis kohandama oma tegevust vastavalt jätkusuutlike ja autentsete kogemuste nõudlusele. Nad uskusid, et selliste kogemuste pakkumine suurendab turistide rahulolu ning nad olid valmis sinna panustama, isegi kui see tähendab suuremat pingutust või muutusi tegevusmudelid. Samas ilmnes Valls jt. uuringust, et kõik ettevõtjad ei osanud aeglase turismi väärtusi otseselt oma äritegevusse siduda. Kohila valla kontekstis võib see tähendada, et arusaam aeglase turismi sisust võib otseselt mõjutada valmisolekut aeglase turismi põhimõtteid rakendada.

Autor soovib piirkonnas keskenduda juba toimunud aeglase turismiga seonduvatele tegevustele ja tugevdada neid. Olemasolevad teenused ja kogemused on mõistlik koondada kaardile, mida võivad kasutada nii külastaja kui turismiteenuste pakkuja. Edukalt toimivaid koostöid tuleb esile tuua (näiteks Tohi-Jäämari) ja tutvustada neid eeskujudena. Aeglase turismi arenguks saab tunnustada ja toetada väiksemaid kohalikke algatusi (nt kodukohvikud, matkad, majutus, töötoad), mis juba toetavad aeglase turismi põhimõtteid, kuid ei ole osanud neid oma tugevusena aeglasele reisijale turustada.

Intervjuudest selgus, et peamised riskid ja takistused aeglase turismi sihtkoha arendamisel Kohila vallas on kontseptsiooni vähene teadlikkus ja ebaselgus, isiklike ressurside nappus ning vähene kohaliku omavalitsuse vähene aktiivsus. Tegutsemine põhineb üksikute inimeste algatusel. Koostöövalmidus on olemas, kuid puudub koordineeriv struktuur.

Aeglase turismi sh turismi üldist arengut piirkonnas pärsib omavalitsuse vähene huvi, info killustatus ja selle vähene kättesaadavus ning ressursipuudus. Vallal puudub aktiivne roll turismi arendamisel ja suunamisel. Aeglase turismi arendamiseks on kogukonna liikmetel olemas visioon ja konkreetsed ideed (marsruudid, tähistused, koostöövõimalused), kuid need jäävad tihti ellu viimata, sest puudub püsiv koordineerimine ja võimalus ideesid nähtavaks teha. Kui Serdane jt. (2020, lk 345) läbi viidud uuringust ilmnnes, et lisaks madalale teadlikkusele ja aeglase turismi kontseptsiooni ebaselgele tõlgendusele piirab aeglase turismi rakendamist infrastruktuur, siis sellele vastupidiselt leidsid suurem osa intervjueeritavatest, et Kohila valla näitel toetab infrastruktuur aeglase reisija vajadusi. Majutuskohtade lisandudes võib see olla oluline eelis aeglase turismi sihtkoha arendamisel.

Sihtkoha arendamisel Kohila vallas on esmalt oluline määrata valla poolne kontaktisik või roll, kelle ülesanne on turismi koordineerimine ja toetamine. Kuivõrd kogukonnas on olemas huvi, visioon ja koostöövalmidus Kohila valla kui aeglase turismi sihtkoha arendamisel, soovib töö autor luua kohaliku turismi arendamise töörühma, mis ühendab omavalitsuse, ettevõtjad ja huvitatud kogukonna esindajad. Selle grupi ülesandeks on esmalt ideede koondamine, ühise visiooni välja töötamine ja koostööde innustamine kogukonna tasandil. Initsiatiiv grupi kohtumisteks tuleb omavalitsuse poolt, kuid valla roll peaks olema pigem koordineeriv, toetav ja korraldav, kui otseselt sekkuv. Lisaks soovib autor vallavalitsusel algatada väikeprojektide ideekorje, mille käigus kogutakse kogukonna ettepanekuid marsruutide, tähistuste või põnevate kohalike teenuste kohta. Töörühma kohtumiste ja ideekorje alusel saadud info saab võtta aluseks ühtse aeglase turismi kogemuse disainimiseks Kohila vallas.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et uurimistöö eesmärk sai täidetud. Läbiviidud uuringust selgusid kogukonna sh turismiettevõtjate hoiakud ja valmisolek võõrustada aeglast reisijat. Samuti tehti tulemustest lähtuvalt ettepanekud, mida saavad kasutada kõik Kohila

valla kui aeglase turismi sihtkoha arendamisest huvitatud asjaosalised. Kuna uuringust ilmnes, et vallal nähakse turismi arendamisel info jagaja ning koordineerija rolli, on mitmed praktilised ettepanekud suunatud otseselt omavalitsusele. Uuringu alguses püstitatud küsimusele vastates selgub, et Kohila valla kogukonnas ja turismiettevõtjate seas on olemas positiivne hoiak ja praktiline valmisolek aeglase reisija võõrustamiseks, kuid selle elluviimine vajab teadlikumat suunamist ja koordineerimist. Aeglase turismi potentsiaal piirkonnas on olemas, kuid selle rakendamine sõltub eelkõige koostööst ja kohaliku omavalitsuse aktiivsemast rollist.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö eesmärk oli välja selgitada Kohila valla kogukonna ja ettevõtjate hoiakud ning valmisolek aeglase turismi vastuvõtmiseks. Lisaks selgitati, milliseid arenguvõimalusi võiks aeglane turism piirkonnale pakkuda. Aeglane turism on kasvav rahvusvaheline reisitrend, mis eelistab kohalikke väärtusi, rahulikku tempot ja keskkonnahoidu.

Töö teoreetilises osas käsitleti aeglase turismi ja aeglase reisimise mõisteid, väärtusi ja eesmärgi, samuti sihtkoha arendamisega seotud teooriaid. Aeglane turism seondub kohaliku eluviisi kogemisega, rõhutades pikaajalisemat kohalolekut, madalat keskkonnamõju ja tähenduslikke elamusi. Analüüsiti ka kogukonna rolli sihtkoha arendamisel ja turismi majanduslikke ning sotsiaalseid võimalusi.

Uuring viidi läbi kvalitatiivset meetodit kasutades. Andmed koguti poolstruktureeritud intervjuude abil kaasates kaheksa turismiga seotud kohaliku elanikku või ettevõtjat Kohila vallas. Uuringus keskenduti sellele, kuidas osalejad mõistavad aeglase turismi kontseptsiooni, milliseid väärtusi nad sellega seostavad, millised takistused või riskid võivad ilmuda ning milline on nende praktiline valmisolek aeglase turismi vastuvõtuks. Andmeid analüüsiti temaatilise analüüsi meetodil.

Tulemustest selgus, et enamik vastajatest ei olnud aeglase turismi mõistega varasemalt tuttavad, kuid nad kirjeldasid seda väärtuste ja kogemuste kaudu. Aeglane turism seostus vastajatele eelkõige vaikuse, kohaloleku, vaimse taastumise ja keskkonnahoiuga. Osalejad tajusid, et selline turismivorm pakub lahendusi kaasaegse elu tempoga seotud probleemidele. Vastajad tõid esile mitmeid juba toimivaid tegevusi Kohila vallas, mis sobivad aeglase turismi põhimõtetega. Joonistus välja tugev kogukondlik soov pakkuda aeglase turismi kogemusi, mis põhineb üksikisikute algatusel ja initsiatiivil.

Uuringu tulemusel selgus, et Kohila valla kogukonnas ja ettevõtjate seas on valmisolek ja positiivne hoiak aeglase turismi arendamiseks. Vastajad mõistsid aeglase turismi väärtusi tunnetuslikult ning tõid välja turismiga seotud tegevusi, mis vastavad aeglase turismi põhimõtetele. Valmisolek põhineb isiklikul algatusel ja kogemustel, kuid arenguks on tarvis teadlikkuse tõstmist ja paremat koostööd. Seega on aeglase turismi

arendamiseks Kohila vallas esmalt vajalik asjaosaliste teadlikkuse suurendamine ja koostöö tugevdamine, et koondada olemasolevad teenused sihipäraseks aeglase turismi sihtkoha arendamiseks. Asjaosalistele tehtud soovitusel hõlmavad kogukonna ja ettevõtjate suuremat kaasamist, piirkondliku koostööplatvormi loomist ning aeglase turismi väärtuste selgemat esile tõstmist teenuste ja kommunikatsiooni kaudu.

Töö autor töötas välja analüüsi mudeli, mille abil on võimalik hinnata aeglase turismi arengut mõjutavaid tegureid sihtkohas. Raamistik põhines töö teoreetilises osas käsitletud allikatel ning selle keskmes on neli komponenti: kontseptsiooni mõistmine, tajutud kasu ja väärtused, riskid ja takistused ning praktiline valmisolek ja toetavad tegevused aeglase turismi sihtkoha arendamiseks. Raamistik võimaldas eristada, millised tegurid soodustavad ja millised takistavad aeglase turismi arengut.

Töö kitsaskohaks oli see, et aeglase turismi mõiste ei olnud valimis osalejatele tuttav, mistõttu põhinesid vastused osaliselt isiklikel arusaamadest ja tunnetuslikel kogemustel, mitte teadlikul arusaamal kontseptsioonist. See mõjutas osaliselt andmete sügavust ja võrreldavust. Samuti võib piiranguna välja tuua väikese valimi, mis keskendus ainult Kohila vallale, mistõttu ei saa tulemusi üldistada teistele piirkondadele. Kvalitatiivne lähenemine sobis küll töö eesmärgiga, kuid edasistes uuringutes võiks kaasata rohkem eri tüüpi osapooli, sh näiteks kohalikke elanikke, kes ei ole otseselt turismiga seotud, kuid kelle hoiakutel on samuti mõju sihtkoha arengule. Lisauuringud võiksid keskenduda aeglase turismi praktilisele rakendamisele, näiteks konkreetsete turismitoodete katsetamisele, külastajate kogemuse analüüsile või aeglase turismi majandusliku mõju hindamisele piirkondlikul tasandil.

Töö tulemusi on võimalik kasutada mitmel tasandil ning see pakub väärtuslikku sisendit aeglase turismi rakendatavuse kohta maapiirkondades. Kohalik omavalitsus saab uuringu põhjal kujundada teadlikumaid arengusuundasid turismivaldkonnas ja toetada aeglase turismi sihipärase arendamist. Kohalikud ettevõtjad ja huvigrupid saavad tulemusi kasutada oma teenuste kohandamisel ja uute elamuslike pakettide loomisel, mis on suunatud aeglasele reisijale. Maakonna arendusorganisatsioonid ja turismivõrgustikud võiksid kasutada tulemusi piirkondliku koostööplatvormi loomiseks, et ühendada väiksemad tegijad ja tõsta piirkonna tuntust sihtkohana.

Kokkuvõttes annab töö ülevaate, kuidas aeglast turismi on võimalik arendada väikestes kogukondades kohaliku initsiatiivi toel ning milliseid eeldusi selleks on vaja teadlikult kujundada. Uuring kinnitab, et vähese kontseptuaalse teadlikkuse juures on juba olemas väärtused ja tegevused, mis aeglase turismiga haakuvad. See loob hea lähtekoha edasisteks tegevusteks, kus olulist rolli mängivad kogukonna koostöö ja sihipärane arendus.

VIIDATUD ALLIKAD

- Abreu, L. A. D., Walkowski, M. D. C., Perinotto, A. R. C., & Fonseca, J. F. D. (2024). Community-Based Tourism and Best Practices with the Sustainable Development Goals. *Administrative Sciences*, *14*(2), 36. <https://doi.org/10.3390/admsci14020036>
- Baghirov, F., Bozbay, Z., & Zhang, Y. (2023). Individual factors impacting tourist satisfaction and revisit intention in slow tourism cities: An extended model. *International Journal of Tourism Cities*. <https://doi.org/10.1108/IJTC-05-2023-0094>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). One size fits all? What counts as quality practice in (reflexive) thematic analysis? *Qualitative Research in Psychology*, *18*(3), 328–352. <https://doi.org/10.1080/14780887.2020.1769238>
- Bryman, A. (2012). *Social research methods* (4th ed.). Oxford University Press. <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/social-research-methods-alan-bryman.pdf>
- Caffyn, A. (2012). Advocating and Implementing Slow Tourism. *Tourism Recreation Research*, *37*(1), 77–80. <https://doi.org/10.1080/02508281.2012.11081690>
- Conway, D., & Timms, B. F. (2012). Are Slow Travel and Slow Tourism Misfits, *Compadres* or Different Genres? *Tourism Recreation Research*, *37*(1), 71–76. <https://doi.org/10.1080/02508281.2012.11081689>
- Cosar, Y., & Kozak, M. (2014). Slow Tourism (Cittaslow) Influence over Visitors' Behavior. In A. G. Woodside & M. Kozak (Eds.), *Advances in Culture, Tourism and Hospitality Research* (Vol. 9, pp. 21–29). Emerald Group Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S1871-317320140000009002>

- Cumulus Consulting. (2023). *Kohila Paberivabriku hoonekompleksi ja lähikümbruse arenguplaan*. Kohila Vallavalitsus. <https://www.kohila.ee/ru/projektid>
- Davies, B. (2003). The role of quantitative and qualitative research in industrial studies of tourism. *International Journal of Tourism Research*, 5(2), 97–111. <https://doi.org/10.1002/jtr.425>
- Dickinson, J. E., Lumsdon, L. M., & Robbins, D. (2011). Slow travel: Issues for tourism and climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(3), 281–300. <https://doi.org/10.1080/09669582.2010.524704>
- Dickinson, J. E., & Peeters, P. (2014). Time, Tourism Consumption and Sustainable Development. *International Journal of Tourism Research*, 16(1), 11–21. <https://doi.org/10.1002/jtr.1893>
- Dickinson, J., & Lumsdon, L. (2010). *Slow Travel and Tourism*. Earthscan. http://kitob.sies.uz/frontend/web/kitob/kitob_005ff8643e1521c.pdf
- Ernszt, I., & Marton, Z. (2021). An Emerging Trend of Slow Tourism: Perceptions of Hungarian Citizens. *Interdisciplinary Description of Complex Systems*, 19(2), 295–307. <https://doi.org/10.7906/indec.19.2.8>
- European Commission, Directorate General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs. & TNS Political & Social. (2021). *Attitudes of Europeans towards tourism: Report*. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2873/035869>
- Fusté-Forné, F., Ginés-Ariza, P., & Noguer-Juncà, E. (2021). Food in Slow Tourism: The Creation of Experiences Based on the Origin of Products Sold at Mercat del Lleó (Girona). *Heritage*, 4(3), 1995–2008. <https://doi.org/10.3390/heritage4030113>
- Guiver, J., & McGrath, P. (2016). Slow tourism: Exploring the discourses. *Dos Algarves: A Multidisciplinary e-Journal*, 27, 11–34. <https://doi.org/10.18089/DAMeJ.2016.27.1>

- Hall, C. M. (2009). Degrowing tourism: Décroissance, sustainable consumption and steady-state tourism. *Anatolia*, 20(1), 46–61. <https://doi.org/10.1080/13032917.2009.10518894>
- Ibănescu, B.-C., Stoleriu, O. M., Munteanu, A., & Iașu, C. (2018). The Impact of Tourism on Sustainable Development of Rural Areas: Evidence from Romania. *Sustainability*, 10(10), 3529. <https://doi.org/10.3390/su10103529>
- Klarin, A., Park, E., Xiao, Q., & Kim, S. (2023). Time to transform the way we travel?: A conceptual framework for slow tourism and travel research. *Tourism Management Perspectives*, 46, 101100. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101100>
- Kohila Vallavalitsus. (2012). *Kohila valla arengukava 2012–2025*. https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4300/9201/6009/Kohila_valla_arengukava_2012-2025.pdf
- Kohila Vallavalitsus. (2018). *Kohila valla arengukava 2018–2025*. https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4280/9201/9007/arengukava_uus.pdf
- Kohila Vallavalitsus. (2023). *Kohila valla arengukava 2023–2035*. <https://kohila.ee/documents/1123203/38760092/Kohila+valla+arengukava+2023-2035.pdf>
- Le Busque, B., Mingoia, J., & Litchfield, C. (2022). Slow tourism on Instagram: An image content and geotag analysis. *Tourism Recreation Research*, 47(5–6), 623–630. <https://doi.org/10.1080/02508281.2021.1927566>
- Lee, S., Busser, J. A., Kim, M., & Shulga, L. V. (2024). Slow tourism experience: Impact on emotions, engagement and well-being. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*. <https://doi.org/10.1108/JHTI-02-2024-0137>
- Leiper, N. (2000). Are Destinations ‘The Heart of Tourism’? The Advantages of an Alternative Description. *Current Issues in Tourism*, 3(4), 364–368. <https://doi.org/10.1080/13683500008667878>

- Lumsdon, L. M., & McGrath, P. (2011). Developing a conceptual framework for slow travel: A grounded theory approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(3), 265–279. <https://doi.org/10.1080/09669582.2010.519438>
- Majandus ja Kommunikatsiooniministeerium. (2024). *Turismistrateegia 2022-2025 it's about time*. https://www.mkm.ee/sites/default/files/turismistrateegia_2022-2025.pdf
- Manthiou, A., Klaus, P., & Luong, V. H. (2022). Slow tourism: Conceptualization and interpretation – A travel vloggers' perspective. *Tourism Management*, 93, 104570. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104570>
- Oh, H., Assaf, A. G., & Baloglu, S. (2016). Motivations and Goals of Slow Tourism. *Journal of Travel Research*, 55(2), 205–219. <https://doi.org/10.1177/0047287514546228>
- Pécsek, B. (2021). *Slow tourism as the sustainable alternative for developing urban tourism destinations* [Executive summary]. Doctoral School, Gödöllő, Hungary. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.29524.53123>
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. DSpace. <https://dspace.ut.ee/items/7881adff-264a-4d82-944e-933833e11e4e>
- Özdemir, G., & Çelebi, D. (2018). Exploring dimensions of slow tourism motivation. *Anatolia*, 29(4), 540–552. <https://doi.org/10.1080/13032917.2018.1460854>
- Raplamaa Omavalitsuste Liit. (2022). *Raplamaa arengustrateegia 2035+*. https://rol.raplamaa.ee/wp-content/uploads/2023/10/Arengukava_2035_versioon-231017.pdf
- Serdane, Z. (2020). Slow Philosophy in Tourism Development in Latvia: The Supply Side Perspective. *Tourism Planning & Development*, 17(3), 295–312. <https://doi.org/10.1080/21568316.2019.1650103>

- Shang, W., Qiao, G., & Chen, N. (2020). Tourist experience of slow tourism: From authenticity to place attachment – a mixed-method study based on the case of slow city in China. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 25(2), 170–188. <https://doi.org/10.1080/10941665.2019.1683047>
- Sheppard, V. (2020). *Research Methods for the Social Sciences: An Introduction*. Pressbooks. <https://pressbooks.bccampus.ca/jibcresearchmethods/>
- Song, H., Zhu, C., & Fong, L. H. N. (2021). Exploring Residents' Perceptions and Attitudes towards Sustainable Tourism Development in Traditional Villages: The Lens of Stakeholder Theory. *Sustainability*, 13(23), 13032. <https://doi.org/10.3390/su132313032>
- Tsegaw, W. E. (2023). Slow tourism motivations: A factor/cluster segmentation approach. *Research in Hospitality Management*, 13(1), 45–54. <https://doi.org/10.1080/22243534.2023.2239582>
- Tu, W., Zhou, L., Haobin, B. Y., & Yan, Q. (2022). Conceptualizing and Assessing the Competitiveness of Slow Tourism Destinations: Evidence From the First Accredited Cittàslow in China. *Sage Open*, 12(1), 21582440211068823. <https://doi.org/10.1177/21582440211068823>
- Turismimaailm OÜ. (2006). *Keskmaa puhkemajanduse ja turismi strateegia ja tegevuskava*, lk 6-7. Kohila Vallavalitsus. <https://www.riigiteataja.ee/akt/990634>
- Valls, J.-F., Mota, L., Vieira, S. C. F., & Santos, R. (2019). Opportunities for Slow Tourism in Madeira. *Sustainability*, 11(17), 4534. <https://doi.org/10.3390/su11174534>
- Visit Estonia. (2025). *Kohila* – *otsingutulemused*. <https://puhkaeestis.ee/et/search?q=kohila>
- Wang, N. (1999). Rethinking authenticity in tourism experience. *Annals of Tourism Research*, 26(2), 349–370. [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(98\)00103-0](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(98)00103-0)

Lisa 1. Uuringus osalemise sissejuhatus

Tere!

Olen Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži üliõpilane Teele Tohver ja kirjutan lõputööd teemal “Turismisihtkoha arendamise võimalused Kohila vallas”. Töö eesmärk on selgitada välja kohaliku kogukonna (sh turismiettevõtete) hoiakud ja valmisolek võõrustada aeglast reisijat ning uuringu tulemustest lähtuvalt teha ettepanekud aeglasele reisijale suunatud sihtkoha arendamiseks.

Aeglane turism tähendab kauem sihtkohas viibimist ja püüdlemist “elada” samamoodi nagu kohalikult elanikud. Aeglase turismi eesmärk on elujõu taastamine, enese rikastamine ja sügavate tunnetuslike ühenduste loomine sihtkoha, inimeste, toidu, kultuuripärandi ja keskkonnaga. See on üks seitsmest megatrendist, mille võimendumisel hakkame nägema seoseid Eesti turismi arendamisel ([Turismi pikk vaade 2025-2035](#)).

Kohila valla kogukonna liikmena oleks Teie panus väga oluline. Selleks sooviksin Teiega läbi viia intervjuu, mis võtab aega umbes 40 minutit ja see toimuks vahemikus 24.03-16.04. Intervjuu tulemusi kasutatakse lõputöö analüüsis ja ettepanekute tegemisel, kuid tulemus ei ole isikuline.

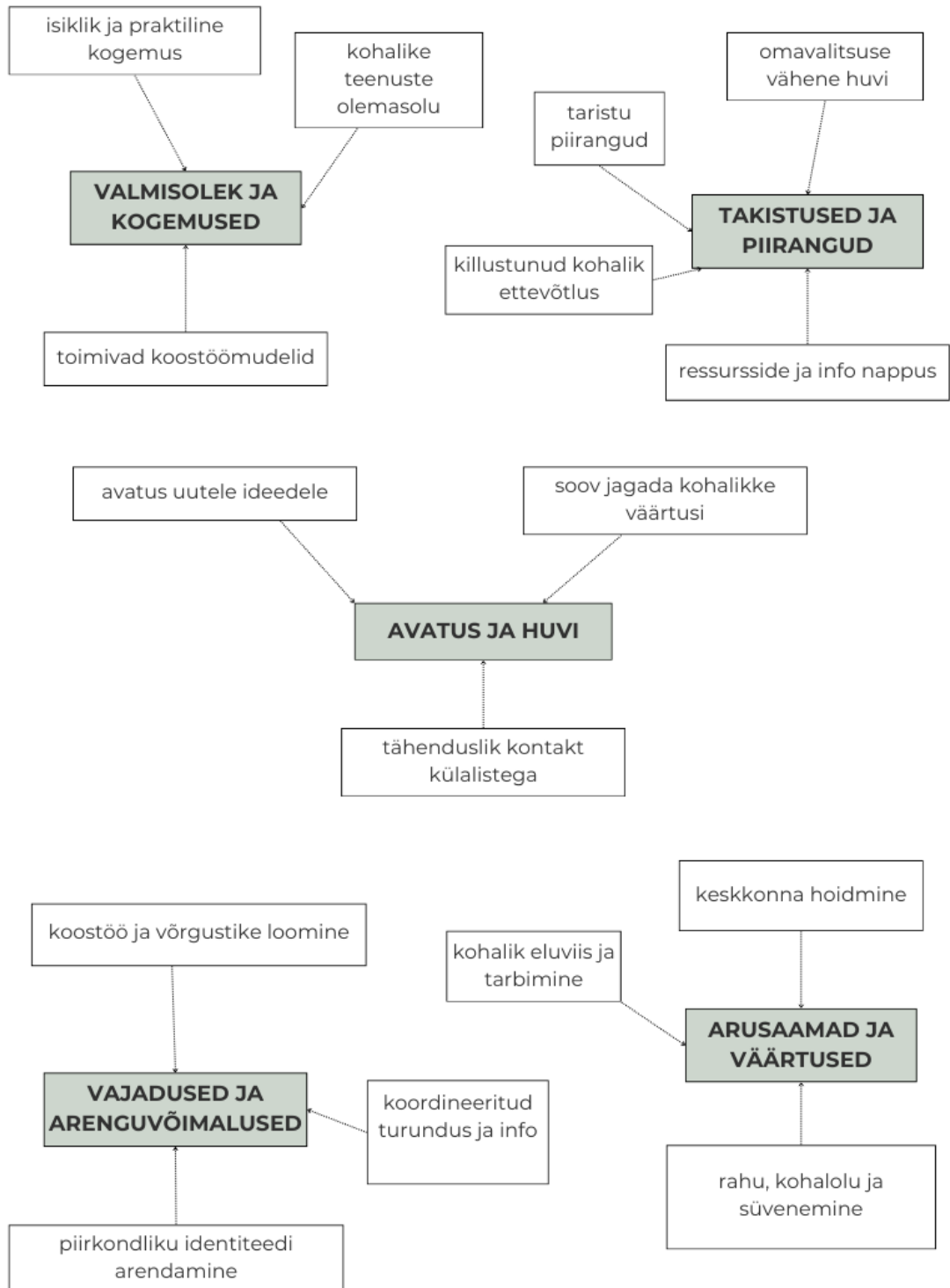
Lisaküsimused on teretulnud!

Lisa 2. Intervjuu küsimused

Kategooria	Poolstruktureeritud intervjuu küsimused	Allikad
Kontseptsiooni mõistmine	Kui oluliseks peate keskkonnasäästlikkust reisimisel?	Dickinson & Lumsdon, 2010
	Millised on teie arvates peamised erinevused aeglase reisimise ja massiturismi vahel?	Dickinson & Lumsdon, 2010
	Mis on teie arvates peamised motivatsioonifaktorid, mis toovad inimesi aeglase turismi sihtkohta?	Oh <i>et al.</i> , 2016
	Kui oluliseks peate reisimisel tekkivat sidet sihtkohaga?	Caffyn, 2012
Tajutud kasu ja väärtused	Millised võimalused on teie hinnangul kohaliku kogukonnaga koostöö tegemisel aeglase turismi arendamisel Kohila vallas?	Song <i>et al.</i> , 2021
	Milliseid majanduslikke võimalusi võib aeglane turism kohalikele ettevõtjatele ja kogukonnale tuua?	Valls <i>et al.</i> , 2019
	Kuidas võiks aeglane turism parandada kogukonna elukvaliteeti?	Song <i>et al.</i> , 2021
	Millised on juba olemasolevad ettevõtted või algatused, mis toetavad aeglase turismi praktikaid Kohilas?	Guiver <i>et al.</i> , 2016

Riskid ja takistused	Millised on peamised tegurid, mis takistavad aeglase turismi arendamist Kohila vallas?	Serdane, 2020
	Kuidas hindate kohalike ettevõtjate ja organisatsioonide teadmisi ja ressursse, et kohaneda aeglase turismiga?	Serdane, 2020
	Milliseid probleeme võib kohalik infrastruktuur ja transport aeglase turismi rakendamisel tekitada?	Serdane, 2020
	Kui jätkusuutlik ärimudel on teie hinnangul aeglane turism?	Serdane, 2020
Praktiline valmisolek ja toetavad tegevused	Milliseid koolitusi või juhiseid võiks olla vaja, et ettevõtjad ja kogukond saaksid paremini aeglase turismi võimalusi kasutada?	Valls <i>et al.</i> , 2019
	Milliseid turundustegevusi peaks sihtkoht rakendama, et aeglase turismi sihtrühmadeni jõuda?	Cosar & Kozak, 2014
	Millised koostöövõimalused (ettevõtjate, kogukonna ja omavalitsuse vahel) võiksid aidata aeglast turismi arendada?	Conway & Timms, 2012
Kokkuvõte	Kui saaksite midagi muuta või arendada, et aeglane turism oleks Kohila vallas edukas, siis mida teeksite?	
	Kas soovite midagi lisada?	

Lisa 3. Teemapuu

SUMMARY

OPPORTUNITIES FOR SLOW TOURISM DEVELOPMENT: CASE OF KOHILA MUNICIPALITY

Teele Tohver

This thesis examines the attitudes and readiness of the local community and tourism related businesses in Kohila municipality to support the development of slow tourism. The concept of slow tourism has gained increasing importance in recent years as a sustainable alternative to mass tourism. It emphasises meaningful experiences, mindfulness, community involvement and environmentally conscious practices. The aim of the study is to identify the perspectives of local stakeholders and assess their readiness to develop the region as slow tourism destination.

The theoretical part outlines the values and principles of slow tourism, as theoretical understanding of the concept is explained. The part also highlights the motivations of slow travellers and discusses the role of destination development in the context of sustainable and community-based tourism.

The empirical part of the study was based on qualitative research methods. Data was collected through semi-structured interviews. Eight interviews were conducted with local service providers and community members, who are involved or interested in tourism development. The study explores their understanding of slow tourism, current practices related to it and readiness to develop the area as a destination for slow travellers. Thematic analysis was conducted following Braun and Clarke's method.

The analyses indicate a shared appreciation for the values behind slow tourism, despite limited familiarity with the concept itself. Respondents highlighted autonomy, meaningful experiences, mental recovery and environmentally friendly behaviour as

central aspects of slow tourism. Interviewees valued peace, natural surroundings and the opportunity for personal interaction with guests. Some local businesses already provide experiences suitable for slow travellers.

The study revealed interest and moderate readiness to further develop the area in line with slow tourism principles. However, challenges such as weak cooperation between stakeholders and the absence of strategic direction were noted. Based on the findings, the thesis provides practical recommendations, including promoting cooperation among local actors, raising awareness about slow tourism and better utilising the existing natural and cultural assets of Kohila municipality.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Teele Tohver, annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Aeglase turismi sihtkoha arendamise võimalused Kohila valla näitel“, mille juhendaja on Inna Bentsalo, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

1. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Teele Tohver

19.05.2025